

EVANGÉLIKUS Élet

Menni vagy
nem menni (világgá)?

Istenhez hívó
harangok kutatóinak
nyomában

Ahhoz, hogy higgyem,
látnom is kell Krisztust?

Egy család vagyunk

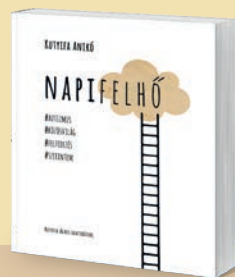
Az Óbudai Evangélikus Egyházközség élő kövei • 23. oldal

A LUTHER KIADÓ SZEPTEMBERI KÖNYVVÁSÁRA

SZERELEMLÁDIKÓ
– avagy a házasság dicsérete
2300 Ft helyett 1900 Ft

Kutyifa Anikó: NAPI FELHŐ
1850 Ft helyett 1400 Ft

Prodán Márta:
EGY ASZTALNÁL A VILÁG
1800 Ft helyett 1440 Ft

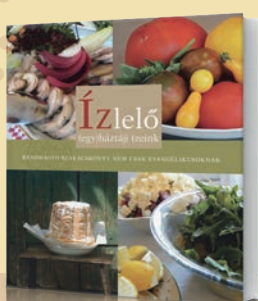
ÚTMUTATÓ
OLVASMÁNYOKKAL 2020
790 Ft helyett 395 Ft

LUTHER MÁRTON
VÉGRENDELETE
3900 Ft helyett 2500 Ft

A KERESZTSÉG ÜNNEPE
Szerk.: Szabó Lajos
1250 Ft helyett 900 Ft

ÍZLELŐ - (EGY)HÁZTÁJI ÍZEINK
Rendhagyó szakácskönyv
nem csak evangélikusoknak
3990 Ft helyett 2000 Ft

Túrmezei Erzsébet:
A KEGYELEM EGE ALATT
Száz év – száz vers
1050 Ft helyett 600 Ft

Schmidt Egon:
ANGYALKA SEGÍTETT
1490 Ft helyett 1000 Ft

BOLT.LUTHERKIADO.HU

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

VÁSÁRLÁSÁVAL TÁMOGASSA AZ EVANGÉLIKUS KÖNYVKIADÁST!

Ne aggódalmaskodjál!

Az őszi beköszöntével bizonytalanságok közepette telnek napjaink, így hát a napi imáink, a Biblia és az *Evangelikus Élet* olvasása mellett olykor érdemes a címül választott, „Ne aggódalmaskodjál, nézz Istenedre fel!” kezdetű énekünket (EÉ 586,1) is dúdolgatni. Természetesen minden fontos és felelősségteljes óvintézkedést betartva, de továbbra is fontos lenne egymásra figyelni, kapcsolatainkat erősíteni gyülekezeteinken belül és kívül, Istennel és embertársainkkal. Ebben a közösségépítésben, kapaszkodókeresésben szeretnénk mostani lapszámunkkal is segítséget nyújtani.

Egyházvezetőink lapzártánkig megérkezett iránymutatásai mellett hírekkel és színes olvasnivalóval gazdagítottuk magazinunk tartalmát. Olyan helyekre is elkalauzoljuk az olvasót, ahova ezután mindenképpen kedve támad ellátogatni, így például a Somogy megyei Niklára vagy a Budapest III. kerületében található evangélikus templomba.

A templomok és a harangok az utóbbi években nem mindig örömteli kontextusban kerültek be a napi hírekbe – gondolok itt a templomrombolásokra, -robbantásokra, -átalakításokra –, most azonban három fiatalember különleges hobbijának köszönhetően az interneten rátalálhatunk azokra a felvételekre, amelyek több mint háromszáz magyarországi harang hangját rögzítik. Az ifjú harangkutatók közül Komáromi Dániel és Szládik Marcell számolt be lapunknak a szenvedélyéről, amelynek köszönhetően a hitben is erősödtek.

Következő lapszámunk a teremtés hetére jelenik meg, ezért már most szeretnénk volna felhívni a figyelmet erre az ökumenikus kezdeményezésre. Az idei programról hasznos és érdekes tudnivalókat kapunk egyházunk Ararát teremtésvédelmi munkacsoportjának munkatársaitól. Amit kaptunk a Teremtőtől, azt művelniünk és őrizniünk is kell – hangsúlyozzák a velük készült interjúban.

■ KÉZDI BEÁTA

Egy család vagyunk

Budapest III. kerülete többcsoportú: a Krúdytól ismert patinás Óbuda maradéka, családi házak a hegyen és panelrengeteg jellemzi. A helyi, 1843-ban alakult egyházközösség jelenéről Jakab Béla parókus lelkész és Hunyadi László felügyelő beszélt lapunknak. **23. oldal**

Berzsényi Dániel emlékezete

A Somogy megyei Niklán, a Berzsényi Dániel-emlékházban és a falu központjában nyitott interaktív méhészeti kiállításon járva Komóczi Roland múzeumigazgatótól megtudtuk, hogy evangélikus koszorús költőnk kiváló gazdálkodó is volt. **27. oldal**

Műveld és őrizd!

Szeptember 27. és október 4. között ünnepeljük a teremtés hetét. Az ökumenikus kezdeményezés idején témájával kapcsolatban kérdeztük Koltai Zsuzsát, egyházunk teremtésvédelmi munkájának koordinátorát és Gáncs Tamást, az Ararát munkacsoport elnökét. **32. oldal**

Krisztus-ábrázolások a festészetben

Természetesen nem tudjuk, milyen lehetett Jézus külseje, ám a keresztények mindig is szerették volna látni a Megváltó hiteles képmását, így a művészeti hagyomány igyekezett azt láttatni. Mégis mit tart a hagyomány Krisztus hiteles képmásának? **34. oldal**

TARTALOM

Láthatóan evangélikus, Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Szabó Lajos	5
Új nap – új kegyelem • Aradi András	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Korányi András írása	16
Portré • Czapekné Egervári Orsolya angol-történelem szakos tanárt kérdeztük	18
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	19
Tallózó • Gyülekezeti lapok, keresztény hírportálok, blogok szemléje	20
Jegyzet • Viharos tanévnyitó Názáretben – Gáncs Péter írása	22
Riport • Az Óbudai Evangélikus Egyházközösség élő kövei	23
Ajánló • Puskás – A musical	26
Interjú • Berzsényi Dániel emlékezete Niklán – Komóczi Rolandot kérdeztük	27
Riport • Istenhez hívó harangok kutatóinak nyomában	30
Interjú • Koltai Zsuzsa és Gáncs Tamás a teremtésvédelmi programról	32
Kötőszó-szemle • Krisztus-ábrázolások a festészetben	34
Gyermekeknek • Füller Tímea rovata	36
Krónika • Hírek, tudósítások	39
Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Szabó András	45
Új nap – új kegyelem • Cairns-Lengyel Henriett	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Kovács Nelli háztartásbeli - Dunakeszi. Kiskoromban jártam gyülekezetbe, majd sokáig nem. Gyermeinket szeretnénk volna megkeresztelni, ehhez kerestünk templomot. Több helyen is jártunk, majd találoztunk Chikán Katalin lelkésznővel. Ő volt a legnyitottabb, legbefogadóbb, és nem a feltételeket sorolta. Olyan elragadó személyisége volt, hogy azt éreztem, ide bármikor bármiert jöhet az ember. Igazából beszippantott ez a környezet. Először gyermek-istentiszteletekre jártunk, majd hittantáborba, ahol már segítő voltam, majd jött a többi feladat. A templom és a gyülekezet megnyugtat, mindig nyugodtság áraszt el, ha ide jövök. Úgy érzem, mintha hazajárnék ide.

A gyülekezetben számos szolgálatot végzek, de ezt én nem is szolgálatnak hívom, sokkal inkább belső indítatásként élem meg. Jelenleg a templomkertet parkosítom. Ez az ötlet onnan eredt, hogy nagyon sok szép templomkertet láttam, és azt gondoltam, hogy milyen jó lenne, ha a mi templomkertünk is olyan lenne, amire örömmel néznek az erre járók.

Otthon lefekvés előtt együtt imádkozik a család. Ezek meghitt pillanatok. Ilyenkor nemcsak lecsendesedünk, hanem átbeszéljük, hogy mi történt aznap, és mit tervezzük másnapra.

A mai evangélikusok arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Balatoni ifúsági és Ten Sing-tábor

Különleges alkalom volt az idei balatongyöröki ifúsági és Ten Sing-tábor egyik napján a hajnali áhítat. A fiatalok augusztus 16-án, vasárnap a Szépki látónál csodálták meg együtt a napfelkeltét, és egy kelta keresztény reggeli liturgiát imádkoztak végig. A Szombathelyi Evangélikus Egyházközség Teng Sing Savariae csoportjának szervezésében több mint harminc fiatal részvételével a Sóvárban zajlott egyhetes tábor az augusztusi hosszú hétvégével zárult.

Forrás: Credo Rádió

FOTÓ: TÓTH KRISTÓF

ORATIO OECUMENICA

Köszönjük neked, Urunk, hogy szomjasak lehetünk, és hogy nálad olthatjuk szomjunkat. Add nekünk kegyelmesen, hogy keresésünk igazi szomjúsággá váljék, és merjük elfogadni a te élő és éltető vizedet.

Add, hogy az igazságra szomjazunk, ne arra, hogy nekünk igazunk legyen. Add, hogy a te szeretetedre vágyjunk, ne arra, hogy minket szeressenek. Segíts, hogy merjük az igazi kérdéseket feltenni és az igazi válaszokat meghallani.

Kérünk, halld meg az egész világ kérését, és add meg nekünk azt, amire szükségünk van: békességet az emberek és a közösségek között; a tudatot, hogy egy közösség vagyunk mindannyian ezen a bolygón. Add, hogy a föld megadja mindennapi kenyerünket, és adj belátást, hogy vigyázni tudjunk teremtett világunkra. Ne engedd, hogy kihasználjuk és megnyomorítsuk a természetet és önmagunkat.

Szomjasak vagyunk arra, hogy valahova tartozhassunk. Hálásak vagyunk a helyért, amelyen otthon lehetünk; a nyelvért, amelyen egymáshoz és hozzád szólhatunk; az emberekért, akikkel körbevettél minket. Add, hogy a közösségbe tartozásunk tudata ne legyen mások iránti gyűlölet forrásává!

Szomjasak vagyunk szavadra. Áldd meg a közösséget, ahol szavad megszólalhat; áldd meg egyházadat minden emberi gyarlósága ellenére. Add, hogy ne álljon közénk az, ahogy szavadat értjük, de segítsünk egymásnak, hogy szavad életté váljon számunkra.

Végül könyörgünk minden egyes emberért: a fiatalokért, akiknek anynyi kérdésük van az életről; a feladatukat végzőkért, akiket elkeserít az olykor hiábavalónak érzett munka; az öregség és a hiábavalóság érzésétől szenvedőkért. Áldd meg a boldogok mosolyát, és állj a betegek, a csüggedtek, a halállal vívódók mellé. Add szomjat oltó vizedet minden embernek! Ámen.

Szentháromság ünnepe utáni 14. vasárnap

Jn 7,37–39

Az igazit kínálja

Aki jelen van a forगतagban. Jézus nagyon jól ismeri az embert. Pontosan be tudja mérni rezdüléseit. Közről szemléli. Nem huny szemet a rengeteg gonoszság és indulat fölött sem, amely időnként beleszorul egy emberi életbe. Nem seprí félre a kellemetlen információkat, és nem tartja lényegtelennek a leghátrányosabb emberi sorsokat, az életeket érintő megaláztatásokat és nélkülözéseket sem. Amikor mi mostanában – érzékenységünk miatt – gyakran kikapcsoljuk a készülékünket, mert nem tudjuk elviselni a borzasztó képeket, ő akkor sem csukja be a szemét, hanem együttérez, osztozik a fájdalomban. Neki az

tottunk is, online vásárlással és azonnali kiszállítással érkeznek az áhított áruk. Észre sem vesszük már, hogy milyen kegyetlenül túlvásároljuk magunkat. Úgy viselkedünk, mintha tényleg tudnánk, mire van szüksége igazán a testünknek és a lelkünknek. Úgy gondolkodunk, mintha minden előre „biztosítható” lenne. Saját eredménynek könyvelünk el sikereket, győzelmeket és csúcsoakat. A hibáinkból bekövetkező bukásainkért, kudarcainkért pedig másokat okolunk. Fárasztó berendezkedés lett ez a „mindenből sokat”, a „mindig fent” és a „csak az enyém a világ”. Amikor ezeket elkezdjük ünnepelni is, akkor vagyunk a legnagyobb veszélyben. Pedig az egészséges ünneplés létszükséglet: hálát adunk Istennek, hogy élhetünk, és hozzá kötődhetünk.

Csak néhány csepp víz, de igazi. Amikor az ünneplés utolsó napján az okoskodás és a vitatkozás a csúcsra jutott a jeruzsálemi templomban, Jézus prófétai stílusban felkiáltott: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék!” A tömörséget nem volt szükséges indokolnia. Láta, ismerte és magára vette a sokaság stílusát. Látja ma is! Vajon mi mennyire vagyunk képesek meghalni és elfogadni a felkínált természetes és életmentő vízcseppeket? Milyen jó, hogy Jézus kezéből a mi életünkre hullanak az élő és éltető vízcseppek! Ez az ajándék képes megújítani és igazi lelki életerőre juttatni a megfáradt lelket, a kiábrándult embert és a nagy kavargásban eltévedt tömeget. A lehetetlennek hitt „olvadás” is bekövetkezhet a legkeményebb szívű embernél, az önmagával elteltnél és a megközelíthetetlen magasságba emelkedettnél. Olyan egyszerűséggel és természetességgel érkehetnek meg a mi életünkbe is a „vízcseppek”, ahogyan Weöres Sándor leírja *Olvadás* című versében:

Csipp,
csepp,
egy csepp
öt csepp
meg tíz:
olvad a jégcsap,
csepereg a víz.

■ SZABÓ LAJOS

emberi élet kérdése minden helyzetben aktuális. Számára a mi sóhajunk és felszisszenésünk meghallása természetes reakció. A határsértéseinken elborzad, az önzésünkön szörnyülködik, az igazi hiányainknál és a valódi nélkülözéseinknél pedig melénk áll. Az igazán szükségessel ellát minket. A lelkileg kiszáradt életeket egyáltalán nem írja le. Az életmentő vízcseppeket elérhetővé teszi számunkra. Módszerének egy szabálya van: a legfontosabbat nyújtja.

Nagy a nyüzsgés. Egyre jobban elfelejtjük, hogy mi a nélkülözhetetlen. Túl kínálat ostromol minket. Hamis hiányoktól rettegünk. Veszélyeket rosszul mérünk fel. A mellettünk lévővel alig kommunikálunk. A ránk bízottakkal türelmetlenkedünk. Érvényesülünk, beszerzünk, gyűjtünk és felhalmozunk. Pedig lehet, hogy Kányádi Sándor játékosan üzletelő, de nagyon őszinte verse szerencsésebb alapállás lenne: „adj egy korty valamit s én kárpótlásul / vigaszul fordítok neked / valami igazit...” [A *Reggeli rapszódia* című vers részlete – a szerk.] A valódi szomjúság őszinte. Azt kéri, amire tényleg szüksége van. Ráadásul gyorsí-

Imádkozzunk! Istenünk! Szentlelked erejével jöjj közel hozzánk. Mutasd meg a korlátainkat és a határainkat. Ajándékozz nekünk újulást, változást és élő hitet. Hadd lehessünk mi is frissítő és éltető vízcseppek ajándékozói hitünkkel szeretteink, gyülekezetünk és egyházunk közösségében! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 13.) *Jézus [...] így szólt: Nekem adatott minden hatalom mennyen és földön. Menjete el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében, tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek...* Mt 28,18–20a (Jer 32,17; Lk 17,11–19; Róm 8,14–17; Zsolt 146) Küld minket a Feltámadott. Nem magunkra hagyatva, nem céltalanul. Nem eleve kudarcos feladattal, nem is sikerek tömegével körülvéve. De ígéri, hogy hatalommal. Azzal a hatalommal, amely felette áll mindennek. Mert az Atya, Fiú, Szentlélek nevében keresztelték mind ez alatt a hatalom alatt élhetik meg hitüket, tehetik meg azt, amit maga Krisztus parancsolt. Ez a hatalom a szeretet hatalma. Mert ez a világ – bármennyire eltávolodott is Teremtőtől – mégiscsak az övé. És ő mint sajátját szereti. Bátran induljunk hát. Mert küld minket a Feltámadott.

Hétfő (szeptember 14.) *Te pedig ujjongani fogsz az Úrnak, dicsekedni fogsz Izráel Szentjével.* Ézs 41,16b (Róm 5,11; 5Móz 26,1–11; 2Kor 4,1–6) Dicsekedés. Elöttem van a kisgyermek, aki boldogan dicsekszik újonnan kapott játékával. Ragyog az arca, tele energiával a tekintete. Mert új az, amit kapott. És mert az övé. Meg is mutatja, és örül, ha valaki vele együtt örül. Ha felnőttként csak egy kicsit is átélem ezt a gyermeki ujjongást, amikor ráébredek, hogy életem nagy pillanataiban hogyan emelt fel az Úr, hogyan erősített meg, bátorított minden népek Istene, hihetetlen erőt, energiát kapok az átél örömből. Hát még akkor, ha velem együtt átéli, és örül az, aki tőlem hallotta az élet Istenének hatalmas tetteit!

Kedd (szeptember 15.) *Akik hitből valók, azok Ábrahám fiai.* Gal 3,7 (1Móz 12,4a; Jn 9,24–38[39–41]; 2Kor 4,7–18) Fiúnak lenni. Gyermeknek lenni. Nem akárcsak vagyok. Nem idegené, ismeretlené. Hanem azé, akihez tartozom. Szüleimé. Családomé. De kicsoda nekem Ábrahám? Hogyan kerülök őhozzá? Mi közöm van nekem őhozzá? Ábrahám a hit ősatya. Az Isten ígéréteiben bízók „összülője”. Ha tudom, mit jelent hinni, mit jelent egészen Istenre hagyatkozni, akkor közöm van hozzá. Ugyanannak a családnak, az Istenben bízók közösségének tagja vagyok. Hit által, Ábrahám fia.

Szerda (szeptember 16.) *Adjatok kölcsön, semmit sem várva érte: nagy lesz akkor a jutalmatok, és a Magasságos fiai lesztek...* Lk 6,35 (Péld 3,9; Filem 1–16[17–22]; 2Kor 5,1–10) Enyém. Tied. Vagyon. Birtokviszony. Amióta ember él a földön, örök téma. De mi van akkor, ha az egész csak mint ajándékot fogom

fel? Az Úristen ajándékozott meg azért, hogy gondját viselhessem a rám bízottaknak, és segítsen a szűkölködőket. Ebben a helyzetben azonnal Isten képviselőjében, megbízásával tudok tenni, cselekedni. Nem várva érte semmit, hiszen én is csak úgy kaptam. Mert ott és akkor a Magasságos fiaként adhatok – önzetlenül.

Csütörtök (szeptember 17.) *Amikor azonban [Péter] az erős szélre figyelt, megjíedt, és amint süllyedni kezdett, felkiáltott: Uram, ments meg! Jézus pedig azonnal kinyújtotta a kezét, megragadta őt...* Mt 14,30–31 (Ézs 41,13; 1Krn 29,9–18; 2Kor 5,11–21) Zavaró tényezők. Annyi ilyen van az életben. Amelyek elvonják a figyelmemet a lényegről. Amelyektől nem veszem észre a másikat. Amelyektől nem veszek tudomást Istenről. Mennyi aggodás, mennyi beszűkült, problémára fókuszáló élet, mely nem akarja észrevenni, hogy ott áll az, aki felemel. És amikor már teljesen belegabalyodtam a sűrűjébe, csak akkor kiáltok fel: ments meg! Mennivel jobb lenne elejétől rábizni magamat arra, aki fent tart, aki lábnyomom szilárd alapja! Add, Uram, hogy rád tudjak figyelni!

Péntek (szeptember 18.) *Mert én, az Úr, szeretem az igazságot, gyűlölöm a rablást és az álnokságot.* Ézs 61,8a (1Thessz 4,6; Jn 13,31–35; 2Kor 6,1–10) Igazság és szeretet. A két, sokszor feszültségben lévő, egymásnak feszülő oszlop. Mely megmozdíthatatlan. Isten az, aki nem tudja elviselni az igazságtalanságot. Isten az, aki nem tudja elviselni a hazugságot, a rablást, az álnokságot. Isten az, aki haragjával sújtja azt, aki nem parancsolatai szerint, az igazság szerint él e világban. De ő az is, aki szívének minden szeretetével szereti az embert. Ezért az ő Igazsága nagyobb minden igazságnál, és Szeretete nagyobb minden szeretetnél. Igazsága és Szeretete: az ő Fia, Krisztus.

Szombat (szeptember 19.) *Ne legyetek nagyratörők, hanem az alázatosakhoz tartsátok magatokat. Ne legyetek bölcsök önmagatok szerint.* Róm 12,16 (Jób 9,4; 2Thessz 2,13–17; 2Kor 6,11–7,4) Alázat. Kicsi és nagy, alatta, fölötte. Folytonosan méricskélünk. Kinek hol a helye? Az, aki – bár sok bízott rá – tud kicsi lenni: alázatos. Nem attól nagy, hogy felette áll másoknak, hanem attól nagy, hogy tud alattuk lévőként mondani úgy dolgokat, hogy azt elfogadják tőle. Mert igaz. Nem attól bölcs, hogy azt hiszi, nála van a tudás, hanem attól bölcs, hogy tudja: ő is tévedhet. És ha segítenek neki tévedésében eligazodni, azt jó szándéknak tartja, köszönettel veszi. Mert a bölcsesség: Krisztusra figyelni, belőle élni.

■ ARADI ANDRÁS

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Hálaadás államalapításunk ünnepének előestéjén

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának szervezésében különböző felekezetek képviselői gyűltek össze ökumenikus hálaadó istentiszteletre és az új kenyér megáldására államalapításunk ünnepének előestéjén. Az alkalomnak a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség temploma adott otthont.

„Ezen az ünnepen a magyarországi felekezetek vallási vezetői imádkoznak együtt az ország és a főváros vezetőivel, valamint a határon túli magyarság képviselőivel Isten szent színe előtt” – fogalmazott köszöntőjében a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség lelkésze, Aradi György. Kondor Péter evangélikus püspök, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) alelnöke is köszöntötte az egybegyűlteket. Hangsúlyozta: „Mindig sokat jelent, ha együtt ünnepelhetünk, közösen szolgálhatunk, imádkozhatunk. Szükség van egymás erősítésére!” A Déli Egyházkerület püspöke kijelentette: „Ha csak annyit akarnánk teljesíteni, ami a saját erőnkéből telik, akkor nem lennénk méltók a Szent István-i örökséghez, és ahhoz nem kellene Krisztust követnünk.” Hozzátette, hogy a krisztusi lelkület, az alázat, a szolgálat sokszor olyan erő feletti feladat, amely egyedül a Krisztus-hitből tud fakadni.

Cserháti Ferenc, az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye külföldi magyarok lelkipásztori ellátásával megbízott segédpüspöke a fohászában elmondta: Isten szándéka, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság ismeretére.

A hálaadó istentiszteleten Fischl Vilmos evangélikus lelkész, a MEÖT főtitkára Ézs 40,24–31 alapján hirdette Isten igéjét. Az ézsaiási kérdésekre rámutatva a főtitkár arról is szólt, hogy „Isten örökkévaló, ígérte és annak beváltását nem mérhetjük a magunk időmértékével”. A lelkész szerint nem az a jó kérdés, hogy hasznos-e Istenről, a valódi igazságról beszélni, hanem hogy miként tudjuk Isten igéjét a jövő generációnak átadni. „Szükséges, hogy egy állam, önkormányzat is meglássa, van értelme a szolgáltatásnak, ha a teremtő és gondviselő Isten áldása van rajta.” Fischl Vilmos a beszédeben kiemelte: „Szent István király államalapításakor tiszta és világos volt az út. Ő a kereszténységet tette Magyaror-

szág alapjává. Ezt az örökséget fenn kell tartanunk. Ehhez teljes elköteleződés kell, oda kell szánni magunkat, mert hitünkért újra és újra meg kell harcolnunk.”

Az új kenyér megáldásával kapcsolatban a Magyarországi Evangélikus Egyház

test és élet fenntartására és táplálására kell, mint például: étel, ital, ruházat, lábbeli, ház, gazdaság, szántó föld, barom, pénz, anyagi javak, derék házastárs, derék gyermekek, derék háznép, derék és hűséges többség, jó kormányzat, jó időjárás, béke, egészség, közrend, becsület, jóbarátok, megbízható szomszédok és ezekhez hasonlók.”

A hálaadó istentiszteleten Steinbach József református püspök, a MEÖT elnöke a záróimádságban többek között így

Diakóniai Bizottságának elnöke, Greger-Labossa György elmondta: „Szép hagyomány Magyarországon, hogy a gazdák összeadják a föld termését, összeöntik a búzát, és kenyeret sütnek Magyarország nemzeti ünnepére.” A lelkész ismertette, hogy az új kenyeret most kivételesen nem a különböző települések közös búzájából sütötték, hanem Kárpátaljáról érkezett.

Az új kenyeret Kondor Péter áldotta meg (*képünkön*). A püspök a beszédeben kifejtette: „A kenyér az életet, a megélhetést, az otthont szimbolizálja. A nemzeti színű szalaggal átkötött kenyérral fejezzük ki, hogy az élet és a haza összekapcsolódik.” Majd Luther Márton szavait idézte: „Mi a mindennapi kenyér? Mindaz, ami a

fohászodott: „Teremtő Istenünk a Jézus Krisztusban, köszönjük neked az életet. Hálát adunk, hogy magyarnak teremtettél, és megengedted nekünk, hogy e nép szenvedéseiben és gyászában, dicsőségében és szegyenében részt vegyünk.”

Az ünnepi alkalom a felekezetek képviselőinek áldásaival, majd az új kenyér megtörésével és szétosztásával zárult. Az istentisztelet liturgiájában a római katolikus, a református, az evangélikus, a baptista, a metodista, a pünkösdi, a görögkatolikus, az ortodox, az anglikán felekezetek, valamint a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének képviselője vett részt.

■ G. Á.

Kaláka-fesztivál ökumenikus istentisztelettel

Az őrség szívében Magyarföld csodálatos fekvésű kicsi falujának ékessége a tíz éve épült fatemplom. Hagyománya van annak, hogy a nyaranta itt megrendezett Kaláka-fesztivál keretében ökumenikus istentiszteletet tartanak.

FOTÓ: VARGA GYÖRGY / MTI / MTVA

FOTÓ: MARCSI VERONIKA

Idén a járványhelyzet miatt csak egynapos és ötszáz résztvevőnél kisebb létszámú közönséget befogadó rendezvényeket lehetett tartani, de a Kaláka-fesztivál ezúttal sem maradt el.

Az augusztus 16-i (vasárnap) ökumenikus istentisztelet témája a „Ne féljetek!” volt. Ezzel nemcsak Jézus és II. János Pál pápa híres mondására utaltak, hanem arra a karanténban született dalra is, amelyet Gryllus Dániel főszervező Lackfi János versére írt. Az igei

üzenetek is ebben a témakörben hangzottak el Hortobágyi T. Cirill pannonhalmi főapát, Bereczky Ildikó református lelkész és Fabiny Tamás evangélikus püspök tolmácsolásában.

A liturgiában a fesztivál számos előadója közreműködött, többek között az immár kétszeres Kossuth-díjas Kaláka együttes, a Misztrál együttes, Sebestyén Márta és Andrejszki Judit előadóművészek, valamint a Magyar Honvédség Légierő zenekara.

A fesztivál keretében fellépett továbbá a Zalaegerszegi szimfonikus zenekar, valamint a Muzsikás együttes Kacsó Hangával és Berecz Istvánnal, illetve Szirtes Edina Mókus és Rohmann Ditta zeneművészek. A résztvevők kamara kiállításon emlékeztek meg a két éve elhunyt Kányádi Sándorról.

Az alkalomról az MTVA több összeállítást is készített, az istentiszteletet teljes hosszában augusztus 30-án délelőtt sugározta a Duna Televízió. ■ E. É.

Fabiny Tamás Pannonhalmán

A Pannonhalmi Főapátságban tizenhatodik alkalommal rendezték meg augusztus 21–23. között az *Arcus Temporum* kulturális fesztivált, amelynek keretében három napon keresztül igen magas szintű lelki, zenei, irodalmi és egyéb kulturális programokat tartottak a bazilikában, a főkönyvtárban és az apátság egyéb épületeiben. A járványveszély miatt megfelelő elővigyázatossági intézkedések közepette volt együtt a szépszámu érdeklődő.

Az alkalmon – feleségével együtt – részt vett Fabiny Tamás is. Egyházunk elnök-püspöke baráti beszélgetést folytatott a szervezőkkel (*képünkön*), többek között Várszegi Asztrik emeritus főapáttal, Vashegyi Györggyel, a Magyar Művészeti Akadémia elnökével, Dejcics Konrád fesztivál-igazgatóval, Matusz Hugó perjellel, Batta András zenetörténésszel és a fesztivál házigazdájával, Szamosi Szabolcs orgonaművésszel, a Filharmónia Magyarország ügyvezető igazgatójával, valamint Erdődy Orsolyával, a Budapesti Fesztiválzenekar menedzser-igazgatójával.

■ Cs. Cs.

INDOKOLT A KOMOLY ELŐVIGYÁZATOSSÁG

Püspöki útmutatás az egyházi szolgálatról

Kedves Testvérek!

Magyarországon az elmúlt hetekben ismét megnőtt a járványveszély, sajnos ugrásszerűen nőtt a koronavírusos megbetegedések száma. Szeretteink, embertársaink és önmagunk védelmében elkerülhetetlen a távolságtartás, a korlátozások komolyan vétele. A napokban megkezdődik az új tanév, amikor az iskolai és a gyülekezeti programok is sűrűsödnek. Nyomatékosan kérünk ezért mindenkit, hogy az egymás iránti felelősségvállalás és testvéri szeretet jegyében vegyék komolyan a járványveszélyt, és a védekezési rendelkezéseket tartsák be.

Hálát adunk Istennek, hogy a nyári programokat közösségeinkben meg tudtuk élni. Köszönjük a lelkes testvérek, presbiterok és minden segítő hűséges szolgálatát és figyelmét, amellyel elkerülhetővé vált a gócpontok kialakulása és a járvány további terjedése. Köszönjük a diakóniában dolgozók felelősségteljes munkáját a nehéz időkben, és a továbbiakban is áldást kívánunk tevékenységükre!

Most ismét fegyelmezett és szabálykövető magatartást várunk el egyházunk minden tagjától. A személyes istentiszteleti alkalmakat továbbra is lehetségesnek tartjuk abban az esetben, ha azokon minden előírást betartanak. A rendelkezések figyelmen kívül hagyása nem csupán az egyház jó rendjével megy szembe, de komoly veszélybe sodor mindannyiunkat is.

Kérjük a testvéreket az alábbiak betartására:

- Aki betegnek érzi magát, semmiképpen se menjen közösségi alkalomra.
- Jó, ha gondoskodunk az istentiszteletek rögzítéséről, hogy ezáltal az otthon maradók is be tudjanak kapcsolódni a közösségbe.
- Ha van rá mód, több ajtót használjanak, amelyek az alkalmak során lehetőség szerint nyitva maradnak.
- A bejárat(ok)nál feltűnő helyen kitéve gondoskodjunk kézfertőtlenítésről: csak az lépjen a közösségi térbe, aki a fertőtlenítést elvégezte.
- Az egy háztartásban élőket leszámítva a személyek között biztosítsunk minden irányban legalább másfél méter távolságot. Jó, ha csak minden második padosorban foglalnak helyet.

- A liturgiai szolgálatot végzők kivételével mindenki a száját és az orrot egyaránt eltakaró maszkot visel – erről szükség esetén a gyülekezet gondoskodik.
- Az istentiszteletek rövidített liturgiával és kevés énekléssel folynak.
- Mindenki a saját énekeskönyvét vagy mobilkészülékét használja, illetve ajánljuk az énekek előzetes kiosztását vagy kivetítését.
- Úrvacsoraosztásra a következő hetekben lehetőleg nem kerül sor, ha mégis, akkor se igyunk közös kehelyből.
- Az offertórium gyűjtése a kijáratnál elhelyezett persellyel történik.
- Az iskolalelkészek figyelmét felhívjuk arra, hogy az intézményi áhítatokra is érvényesek ezek az elővigyázatossági rendelkezések. Az istentiszteleteken a személyes jelenlét mellett javasoljuk az iskolarádió használatát.
- Minden alkalmon megfelelő számú szervező és segítő vesz részt, akik gondoskodnak a védekezési szabályzat betartásáról.

Minden egyéb kérdésben kötelező a kormány, illetve az önkormányzatok által hozott biztonsági rendelkezések betartása. A gyülekezet elnöksége által már korábban elfogadott védekezési szabályzatot a bejáratoknál feltűnő helyen ki kell függeszteni, illetve közölni kell a gyülekezet honlapján, Facebook-oldalán és egyéb felületein.

Istennek adunk hálát, hogy a próbatételek között is megtartja egyházát, és gondoskodik az ige hirdetéséről. Kérjük a testvéreket, továbbra is bizalommal kövessék a püspöki tanács ajánlásait.

„Megőriz az Úr jártodban-keltesben, most és mindenkor.” (Zsolt 121,8)

Budapest–Győr, 2020. augusztus 28.

DR. FABINY TAMÁS *elnök-püspök*,
KONDOR PÉTER *püspök*,
SZEMEREI JÁNOS *püspök*

Forrás: Magyarországi Evangélikus Egyház Püspöki Tanácsa

Újraépítették az egykori aranyvonat ereklyeszállító kocsiját

Életre kelt az eredetileg 1938-ban elkészült, majd a második világháborúban megsemmisült aranyvonat Szent Jobb ereklyés szállító kocsija. Az újraépített kocsi a Magyar Vasúttörténeti Parkban volt megtekinthető augusztus 20-án, az államalapítás és az államalapító Szent István király ünnepén.

Az ereklyeszállító kocsit a kormány megbízásából, a Magyar Nemzeti Múzeum irányításával a Dunakeszi Járműjavítóban rekonstruálták öt év alatt, az eredetivel megegyezően, de a mai vasúti közlekedésbiztonsági előírásoknak megfelelően. A kocsiban a Szent Korona másolata látható, előtte hagyományörző koronaőrök állnak.

Forrás: MTI

FOTÓ: LAKATOS PÉTER / MTI / MTVA

Beiktatták Arató János Lórándot Petőfi szülővárosában

FOTÓK: VIRA.HU

Homoki Pál, Bács-Kiskun Evangélikus Egyházmegye esperese új parókus lelkészt iktatott szolgálatba a kiskőrösi egyházközség templomában augusztus 22-én. Arató János Lóránd és hitvese, Arató Eszter Dóra (jobb oldali képközpön), valamint kislányuk, Réka Tabról érkeztek Kiskőrösre.

A templomba bevonuló presbitereket, a képviselő-testület tagjait és a lelkészeket Kiskőrös evangélikus fúvószenekara köszöntötte, amely részt vett a liturgiában is, hiszen a fúvósok hagyományosan az orgonával felváltva kísérik az evangélikus himnuszt, az *Erős vár a mi Istenünket*. Az orgonánál Szokody Anikó szolgált.

Az ünnepi istentiszteleten először Homoki Pál prédikált. Az esperes bátorította az új lelkészt, hogy bármikor kérjen segítséget a Déli Egyházmegye legnagyobb „órásműhelyének” számító gyülekezet vezetőitől és tagjaitól, mert a szeretetben való együtt munkálkodás is pillére a fáradhatatlanságnak. A lelkészt és a gyülekezetet egymás gondjaira bízta, hogy a kölcsönös szeretet kiragyogásából „tudja meg mindenki, Jézus tanítványaiként” haladnak az úton. Az iktatás során Arató János Lóránd kézhez kapta a megbízólevelét, amellyel immáron a kiskőrösi evangélikusok útjának jelzőtáblája lehet.

Az alkalom Arató János Lóránd igehirdetésével folytatódott, amelynek során Jézusnak az „én vagyok” mondásai közül a világosságot emelte ki a lelkész. Az Istentől elfordult világ tragédiáját állította szembe a világosság isteni csodájával. Hirdette,

hogy legfőbb küldetésünk azoknak az embereknek a megkeresése, akik még nem leltek rá erre a világosságra, a meg nem érdemelt, ajándékba kapott kegyelemre. Megmutatni azt a jézusi szeretetet, amely tökéletlenségünk ellenére sem taszít el.

A prédikáció után ünnepi közgyűlés következett, amelyet Soltiné Samu Zsuzsanna, a gyülekezet felügyelője nyitott meg és vezetett le. Köszöntések hosszú sorával fogadta be a város, a gyülekezet, a lelkési közösség az új lelkészt. Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke – aki egyéb elfoglaltságai miatt nem tudott részt venni az iktatáson – levélben küldte el jókívánságait.

Visszaemlékezve a húsz évvel ezelőtt Kiskőrösön szervezett „napfogyatkozási ünnepre”, dr. Korányi András püspök helyettes azt a ragyogást kívánta az új lelkészcsaládra, amely ragyogás csakis Isten ereje által tud kiáradni a gyülekezetre. Kecskeméti Pál, a Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkésze elmondta, hogy milyen sok előnye és kihívása van a nagy gyülekezetben való szolgálatnak. A Harangvirág Evangélikus Óvoda óvodásai énekkel és egy csengettyűs darabbal készültek az alkalomra.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről dr. Szabó Lajos nyugalmazott professzor és Szabóné Mátrai Marianna nyugalmazott lelkész levélben emlékeztek meg a teológusi évekről. Saját tapasztalatok alapján bátorították a családot: „Aki ezt a gyülekezetet megszeret, azokat a tenyerein hordozza.”

Domonyi László polgármester arra kérte a lelkész házaspárt, hogy írják minél tovább közösen a következő lapokat Kiskőrös történetében. Kúti Pálné a gyülekezet, Losonczy Jánosné a presbitérium és a képviselő-testület nevében egy-egy versben biztosította támogatásáról Arató János Lórándot és feleségét. Szentgyörgyiné Szlovák Mária, a kiskőrösi evangélikus iskolák igazgatója a tangazdaság gyümölcseivel és helyi borral megtöltött kosarat adott át részükre, és szeretettel invitálta Arató Eszter Dórát a hétfőn megtartandó csendesnapra, amely egyben az első munkanapja is lesz a lelkész nőnek, aki a gimnázium iskolalelkészeként fog dolgozni. (Az ő beiktatására később kerül sor.)

A köszöntők hosszú sorát a beiktatott lelkész kedves szavai zárták.

A *Himnusz* után a felügyelő asszony rekesztette be a közgyűlést, majd az egész gyülekezet átvonult az imaházba, ahol gyönyörűen feldíszített asztalok várták a megéhezett ünneplősegeket.

■ KUTYIFA ANIKÓ
Forrás: Vira.hu

Csurgói lelkésziktatás

Egy esztendeje végzi szolgálatát Hegedüs Gábor a Somogy-Zalai Egyházmegyében – közelebről a csurgói, a nagyatádi, a barcsi és a szentai gyülekezetben –, ünnepélyes beiktatására azonban a vírushelyzet miatt csak néhány hete kerülhetett sor. Mindazonáltal augusztus 22-én immár hivatalosan is a Csurgói Evangélikus Egyházközség lelkésze lett.

Sokan megjelentek a szombat délelőtti ünnepélyes alkalmon, amelyen számos lelkész és plébános kért áldást a fiatal szolgatárs munkálkodására. A város vezetősége is részt vett a lelkésziktatás eseményén, Csurgó város polgármestere, Füstös János személyesen is köszöntötte a beiktatott lelkészt.

„Szószékfoglaló” prédikációjához Hegedüs Gábor azt az igeszakaszt választotta, amelyben Jézus lecsendesíti a tengert (Mt 8,23–27). A gyülekezettel való közös életét azoknak a tanítványoknak a helyzetéhez hasonlította, akik Jézus mellett voltak a viharban, mégis félték. Tudjuk, hogy a tanítványok félelme alaptalannak bizonyult, hiszen mellettük volt Isten fia, aki el tudta hallgattatni a viharos tengert; a szél, az eső, a vihar engedelmeskedett neki. Hegedüs Gábor bevallotta, hogy amikor Csurgóra került, benne is volt félelem és egy nagy kérdőjel. Félelem, hogy mi vár rá az új élethelyzetben, a hirtelen változásban. Az Úr azonban mindent a

helyére tett. Minden egyes kérdőjel helyére pont került. Hátatelt szívvel áll tehát az oltár előtt, ahol megköszönte gyülekezetének támogatását, szeretetét. Az őt hivatalba iktató esperes, Kőszeghyné

Raczkó Zsuzsanna pedig igehirdetésében és köszöntésében további erőt kívánt szolgálatához, egyaránt Isten áldását kérve a gyülekezet és lelkészének életére.

Hegedüs Gábor – az egyetemi hatodéves Kecskeméten töltött gyakorlata után – két éven át iskolalelkészként is szolgált a Vas megyei Bobán, ezután került sor a kiküldetésére Csurgóra. Parókus lelkészi szolgálatba iktatásának liturgiája után közgyűlés követte a templomi együttlétet, majd a templomkertben szeretetvendégség keretében folytatódott a köszöntések sora.

Forrás: Hegedüs-Bödecs Mónika

FOTÓ: KISS TÜNDE

Örömnép Karancslapujtőn

Nemzeti ünnepünkön, augusztus 20-án délután a karancslapujtői evangélikus templom szentelésének kétszázadik évfordulója alkalmából hálaadó istentiszteletet tartottak a Salgótarjáni Evangélikus Egyházközséghez tartozó szórványgyülekezetben.

Az evangélikus templom alapkövét 1819. március 30-án rakták le, felszentelésére pedig 1820. augusztus 20-án került sor. Bár a faluban csupán néhány tucatnyi evangélikus él, az évforduló alkalmából tartott ünnepségre meglepően sokan, közel százan jöttek el. Tiszteletét tette Karancslapujtő képviselő-testülete, és számos katolikus testvér is részt vett az eseményen. A hangosításnak köszönhetően nemcsak a templom falain belül, hanem az udvaron is követni lehetett az istentiszteletet. A jubileumra készült egy kis füzet, amely a templom és a gyülekezet történetét mutatja be.

Isten ígését Horváth-Hegyi Ádám, a közösség lelkésze hirdette Ef 2,19–20 alapján, a templom történetét pedig Hegedüs Melinda gondnok ismertette. Ezután Baksa Sándor polgármester köszöntötte az egybegyűlteket, majd Szabó András esperes levélben küldött áldáskívánásának felolvasása következett.

Az ünnepi istentisztelet után az evangélikusok szeretetvendégségre invitálták a megjelenteket. A kétszázadik évforduló nemcsak az evangélikusokat, hanem a falut is megmozgatta, jó volt megtapasztalni az emberek közvetlenségét.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁDÁM

FOTÓ: HORVÁTH-HEGYI ÁDÁM

Négyszázharminc éve készült el a vizsolyi Biblia

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Vizsolyon 1590. július 20-án fejezték be a Károlyi (Károli) Gáspár által fordított Bibliának, a magyar nyelv 16. századi páratlan dokumentumának nyomtatását. A vizsolyi Biblia nemcsak a magyar reformáció megerősödését és a könyvnyomtatás meghonosodását, hanem az irodalmi magyar nyelv tökéletesedését is jelentette.

A Bibliát először a 15. században, a huszita felkelés idején fordították magyarra, de nyomtatásban nem jelent meg, és csak korai másolatai maradtak fenn. Az első nyomdába került fordítás Komjáthy (Komját) Benedek *Az Szent Pál levelei magyar nyelven* című munkája volt 1533-ban, ezt követte Sylvester János *Újtestamentuma* 1541-ben, majd Heltai Gáspár kísérelte meg 1551 és 1565 között a teljes kiadást.

Károli Gáspár tudós reformátor wittenbergi és svájci tanulmányok után 1563-ban lett a gönci gyülekezet lelkipásztora. Az apokrif leveleket is tartalmazó teljes Biblia fordításához 1586-ban látott hozzá, ekkorra már a pestisjárványok miatt elvesztette feleségét és gyermekeit. Munkatársai ismeretlenek, az eltérő nyelvezetből arra lehet következtetni, hogy hárman lehettek, és az Ószövetség fordításában segítettek.

Az *Újszövetséget* maga Károli fordította, elsősorban a latin nyelvű *Vulgatá-*

ból, de vélhetően felhasználta a korábban készült részleges magyar bibliafordításokat is. Károli egy személyben volt gondozója, szerkesztője, sajtó alá rendezője és kiadója is a Bibliának, lapszéli jegyzeteket írt a szövegekhez, és a fejezetek elé tartalmi összefoglalót készített. A nyomtatást Mantskovits Bálint műhelye Németalföldről kapott új betűkkel végezte, a papírt Lengyelországból hozták.

A munka 1589. február 18-án kezdődött. Amikor még nem végeztek a teljes fordítással, a frissen elkészült részeket futár vitte Göncről Vizsolyba. A négy és fél millió betűt négy betűszedő napi tízezerrel négyszázötven napon át szedte. A nagy munka 1590. július 20-án fejeződött be (a főcímlapon a megjelenés ideje 1590. január 10.). A kétezer-négyszázötvenkét oldalas, mintegy hat kilogramm súlyú könyv három kötetben jelent meg.

Az eredeti kiadás nyolcszáz példányból ötvenkettő maradt fenn, közülük huszonnégy külföldön van. Egyet a

FOTÓ: WIKIMÉDIA COMMONS

2017-ben történelmi emlékhellyé nyilvánított vizsolyi református templomban őriznek. Ez sokáig kézbe vehető volt, miután azonban egyre több lap hiányzott belőle, üvegtárlóba került. A vizsolyi Biblia hasonmás kiadása 1981-ben huszonnyolcezer példányban jelent meg, s a borsos ár ellenére újra kellett nyomni. 2002. február 10-én a vizsolyi templomból ellopták az ott őrzött példányt, amelyet végül Komáromban találtak meg, így visszakerült az eredeti helyére.

Károli fordítását kisebb változtatásokkal közel háromszáz kiadásban nyomtatták újra. Hatása a magyar irodalmi nyelv alakulására szinte felmérhetetlen, ma is a legnépszerűbb bibliafordítás magyar területen, javított kiadásaival együtt ez a legtöbbször megjelent magyar könyv.

2007-ben megjelent a vizsolyi Biblia DVD-változata, amelyen az egyes oldalak mellett a modern szöveg is megjeleníthető. 2017-re, a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója tiszteletére az eredeti helyszínen, korhű nyomdagépen és papírra kétszáz példányban nyomtatták újra a 2015 elején a hungarikumok sorába is bekerült vizsolyi Bibliát. Mivel a facsimile kiadást egyre többen keresik, idén februárra újabb nyolcszáz példányt készítettek.

Forrás: MTI / az MTVA Sajtóadatbankja

FOTÓ: IZES MAGYARORSZÁG

Áldozat és rítus bibliai vizsgálata

Posztumusz Gnilka-díjat kapott id. dr. Cserhádi Sándor

Harmincegyedik alkalommal rendezték meg augusztus 24. és 26. között a szegedi nemzetközi biblikus konferenciát. A tanácskozás második napján, kedden este a dómban tartott szentmise végén adták át a világhírű római katolikus német teológusról, a két éve elhunyt Joachim Gnilkáról elnevezett díjat. Az elismerést idén posztumusz adományozták Cserhádi Sándor evangélikus lelkésznek, biblikus teológiai professzornak.

FOTÓ: LAMBERT ATTILA

A Szegedi Nemzetközi Biblikus Konferencia Alapítvány rendezésében megtartott háromnapos tanácskozás előadásai az áldozat és a rítus témájában hangzottak el. Európai rítus- és áldozatszempléletünk nem előzmények nélküli, ennek kialakítása a zsidóság rítusgyakorlatára vezethető vissza. Számos szimbolikus cselekedet mögött a kereszténység előtti hellén-római világ áldozatkultusz-felfogását is felfedezhetjük. A keresztény egyházban Jézus Krisztus egyetlen keresztáldozata és annak tovább élése a legfontosabb rítus.

A katolikus egyház vezetése eredetileg 2020-ban tervezte megtartani Budapesten az ötvenkettedik eucharisztikus kongresszust, ám a világjárvány miatt 2021-re halasztották. Választott témájával a szegedi konferencia mintegy előkészítette

a kongresszust. A meghívott előadók jól reprezentálták a különböző keresztény felekezeteket térségünkben. (Az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanári karából Bácskai Károly és László Virgil gazdagította gondolataival a konferenciát.)

A tanácskozáson harminckét szakember három szekcióban tartotta meg előadását: 1. Bibliai áldozatok és rítusok a közel-keleti vallási szokások fényében; 2. Jézus halálának értelmezése az újszövetségi iratokban; 3. Jézus utolsó vacsorája az újszövetségi és ókeresztény iratokban.

A tanácskozáson adták át Benyik Györgynek a *Bibliaértelmezés – korok, módszerek, kontextusok – Írások Benyik György tiszteletére 68. születésnapja alkalmából* című háromkötetes tanulmánygyűjteményt. A konferencia előadói ez-

zel köszönték meg a katolikus papnak és teológusnak, a szegedi nemzetközi biblikus konferencia ötletgazdájának és szervezőjének három évtizedes áldozatos munkáját.

A konferencia második napjának estéjén a szegedi dómban szentmisét mutatnak be, amelyet a tanácskozáson többször részt vett, már elhunyt tudósokért – Joachim Gnilkáért, Farkasfalvy Dénesért, Ulrich Luzért, Petr Pokornýért és Cserhádi Sándorért – ajánlottak fel. Idén a Gnilkadíjat Cserhádi Sándor evangélikus lelkész, biblikus professzor posztumusz kapta. A laudációt Bácskai Károly olvasta fel.

A díjat Cserhádi Sándor gyermekeinek – Cserhádi Mártának és ifj. Cserhádi Sándornak (*képünkön*) – Martos Levente Balázs, a Központi Papnevelő Intézet rektora, a Pápai Biblikus Bizottság tagja adta át. Mint elmondta, ezen a díjon Joachim Gnilka arcmása látható. A német professzor nemzetközi híru biblikus tudós volt, aki sokat tett a felekezeti tudományos kutatás előmozdításáért, és baráti kapcsolatot ápolt a szegedi nemzetközi biblikus konferencián részt vevő szakemberekkel. Cserhádi Sándor Gnilkához hasonlóan istenszerető és Isten szavára figyelő tudós volt. A díj kristályból készült, ami a tisztaságot juttathatja eszünkbe. Cserhádi Sándor egész munkássága Jézus Krisztus életet adó, kristálytisza szavaira irányítja a figyelmünket.

A díjat megköszönve ifj. Cserhádi Sándor – aki maga is biblikus teológiával foglalkozó evangélikus lelképásztor – azt hangsúlyozta, hogy bár a fiatalabb nemzedék tudhat többet, mint az idősebb, ez a tudás azonban az elődök önfeláldozó munkája nélkül nem jöhetett volna létre.

Az évenként megrendezett konferencia eddig csaknem ötven kiadvánnyal gyarapította a hazai szakirodalmat. Az utóbbi három évben német, illetve angol nyelven megjelenő kötetekkel is közreműködik abban, hogy a magyar kutatók megmutathassanak a nemzetközi tudományos közéletben. Szegedre húsz országból érkeznek előadók, és a konferencia kapcsán mintegy hetven teológiai fakultással alakítottak ki kapcsolatot.

Forrás: Baranyai Béla / Magyar Kurír

Cserhádi Sándor 1930-ban született Mohácson. Az evangélikus teológiát Sopronban és Budapesten végezte. 1973-ban doktorált, értekezésének címe *Krisztusban szeretett világ a Kolosséi-levél alapján* volt. Több gyülekezetben is szolgált lelkészként, a Szegeden eltöltött tizenöt év különösen meghatározó volt az életében. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen lelkészek nemzedékeit tanította az újszövetségi tanszék professzoraként. „Cserhádi Sándor életében és munkásságában nagyon fontos volt a magyar nyelvű bibliafordítás ügye. Nem túlzás azt mondani, hogy olthatatlan tűzként égett benne a jól érthető és pontos bibliafordítás iránti igény. Ennek a fontosságát lelképásztorként és újszövetséges tudósként is belátta.” Cserhádi Sándor 2019. december 10-én hunyt el.

Automata szenteltvíz-adagoló

A csíksomlyói kegytemplom párját ritkító fejlesztéssel állt elő: automata szenteltvíz-adagolót helyeztek el a templom bejáratánál. Hónapok teltek el a koronavírus-járvány kezdete óta, mire a leleményességükről ismert székelyek megoldották azt a kihívást, hogy a templomba belépő hívek higiénikus módon szenteltvízbe „márthassák” a kezüket.

A ferencesek által vezetett csíksomlyói kegyhelyen egy egyszerű automata szappanadagolót alakítottak át erre a célra. Az automata szenteltvíz-adagoló augusztus 19. óta üzemel az erdélyi kegytemplomban.

Forrás: a csíksomlyói kegytemplom és kolostor Facebook-oldala

Szeberényi Lajos emléktábláját avatták fel Maglódon

Szeberényi Lajos tiszteletére avattak emléktáblát a szülőhelyén augusztus 20-án. A maglódi helytörténeti gyűjtemény falán elhelyezett táblát a város önkormányzata és a Maglódi Evangélikus Egyházközség állította. A megemlékezésen Varga Zoltán maglódi helytörténeti kutató tartott ünnepi beszédet. Méltatása szerint a neves teológus, lelkész, újságíró, költő, műfordító, irodalmár, forradalmár, ügyvéd párját ritkítóan színes és termékeny élete a maglódi evangélikus parókián szökött szárba, ahol édesapja, a helyi temetőben nyugvó Szeberényi András szolgált lelkészként.

„Isten én bizodalمام” – kezdi önéletrajzát Szeberényi Lajos. Valamivel később így folytatja: „Születtem Pest vármegye Maglód helységében 1820. augusztus 15., hol atyám Szeberényi András evang. lelkész, anyám Krizsek Katalin volt. Gyermekkoromat 7 éves koromig jó szülőim gondos felügyelete alatt töltöttem. De mihelyt a 7 évet elértem, atyám sajnálva, hogy a magyar nyelvben nem eléggé jár-tas, nehogy e bajnak kitéve maradjak, engem két évre a szomszédos Rákos-Csábára adott az ottani reform. lelkészhez magyar nyelvre, 1830. pedig Selmecre küldött Szeberényi János nagybátyához, hol 9 évig tanultam.” A Selmecen Petőfi Sándorral is szoros barátságot kötött Szeberényi Lajosból makói, szegedi, pozsonyi evangélikus lelkész, teológus, újságíró, költő, műfordító, egyházi és pedagógiai író, a magyar-szlovák szellemi közeledés szószólója lett...

A maglódi ünnepség kezdetén Veres Violetta történelem szakos tanár köszöntötte az egybegyűlteket, és vezette le a megemlékezést, amelyen Varga Zoltán helytörténeti kutató méltatta a település neves szülöttének életútját: „Szeberényi Lajos Forradalmi szikrák című költeménye így kezdődik: »Félre a sopánkodással, / Tettre vár a népszabadság, / Szabadságért tenni; / Gyásznapok emlékével kell!« Ezzel a lendülettel és akarással köszöntöm a Szeberényi Lajos születésének kétszázadik, halálának száznegyvenötödik évfordulója alkalmából, Trianonnak századik évében, de az államalapításnak 937. ünnepe alkalmából a Maglódért tenni akaró maglódiakat, abban a szilárd hitben, hogy szobrának felállítására, életútja megírására nem kell sokat várni.”

Németh Mihály evangélikus lelkész emléktábla-avató szolgálatát követően Barotai Endre plébános és Bálint Klára református lelképásztor igei áldása

FOTÓ: P. NAGY KRISZTINA

hangzott el. Az emléktáblát Tabányi Pál polgármester és Kérges László egyházközségi felügyelő leplezte le (képünkön). A jelenlévők Bak Ernő trombitakiséréttel énekelték el a magyar és az evangélikus himnuszt. Az ünnepségen köszönetet mondtak Megyes József maglódi műköves vállalkozónak azért, hogy adományként készítette el az emléktáblát.

A maglódi könyvtárban a Homok Zoltán intézményvezető által létrehozott időszaki tárlat mutatja be Szeberényi Lajos életútját, akinek emlékét nevében is őrzi a Szeberényi Lajos Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény. Októberben pedig a „szülőváros” Szeberényi Lajos-emlékülést készül tartani.

■ NÉMETH MIHÁLY, VARGA ZOLTÁN

Forrás: Facebook.com / maglódi evangélikus gyülekezet

Az egyház „veteményeskertjeinek” gondozója

Százharminc éve hunyt el Szeberényi Gusztáv

Az egykori Hont vármegyével is kapcsolatba került evangélikus Szeberényi család tagjai jelentős szerepet töltek be mind a magyar, mind pedig a szlovák közművelődésben. A leszármazottak közül többen papok és pedagógusok voltak, s a magyar, a szlovák és a német kultúrával egyaránt kapcsolatba kerültek. Általában a hazai evangélikus líceumokat látogatták, majd német egyetemeken tanultak, aztán a legtöbb esetben szlovák gyülekezetek papjai lettek. Nemzeti hovatartozásuk megítélése nem könnyű, hiszen származásuk, vallásuk, környezetük, betöltött pozíciójuk és karrierjük egyaránt befolyásolta identitástudatukat.

Szeberényi Gusztáv, a felvidéki kötődésű, több nyelven beszélő evangélikus püspök, teológiai doktor, egyházi író a Trencsén megyei Kohanócon (Kohány) született 1816. október 8-án. Apja, dr. Szeberényi János ekkor épp a település papja volt. 1819-ben Selmecebányára (szlovákul Banská Štiavnica) hívták őt „tót ajkú lelkésznek”. Fia így már itt kezdte meg tanulmányait, s a középiskolát is itt végezte. A család társalgási nyelve otthon a német volt. Hogy Szeberényi a magyart is jól elsajátítsa, apja a nyári szünet alatt a szecsői református paphoz küldte. A selmeci líceumban már tagja volt a Homokay Pál alapította „magyar egyletnek”.

1835-ben Pozsonyba került, ahol olyan diákokkal lakott együtt, mint a későbbi selmeci líceumigazgató, a hazafinak és magyarnak is kiváló, a szabadságharcba is bekapcsolódó Breznyik János vagy a kiscsalomjai (Malá Čalomija) lelkész, Geduly Tivadar. 1838-ban a jénai egyetem hallgatója lett. Egyik életrajzírója, Händel Vilmos említi: „Innen 1840-ben tért haza azon elhatározással, hogy vagy német papi vagy pedig tanári állást igyekszik majd elnyerni, mert tótul nem tudott jól. Hazatérte után csakhamar Székács József ajánlata meghívott Világosra nevelőül Bohus János 3 fiához.” 1842-ben apja mellett volt káplán, de rövid időn belül a Hont megyei Egyházmarót (Kostolné Moravce) lelkésze lett, ahol tíz évet töltött „közhasznú áldásos tevékenységben, felkarolva és segítve a Sembry, Zmeskall, gr. Stainlein és Ivánka egyházhoz tartozó előkelő családok által”.

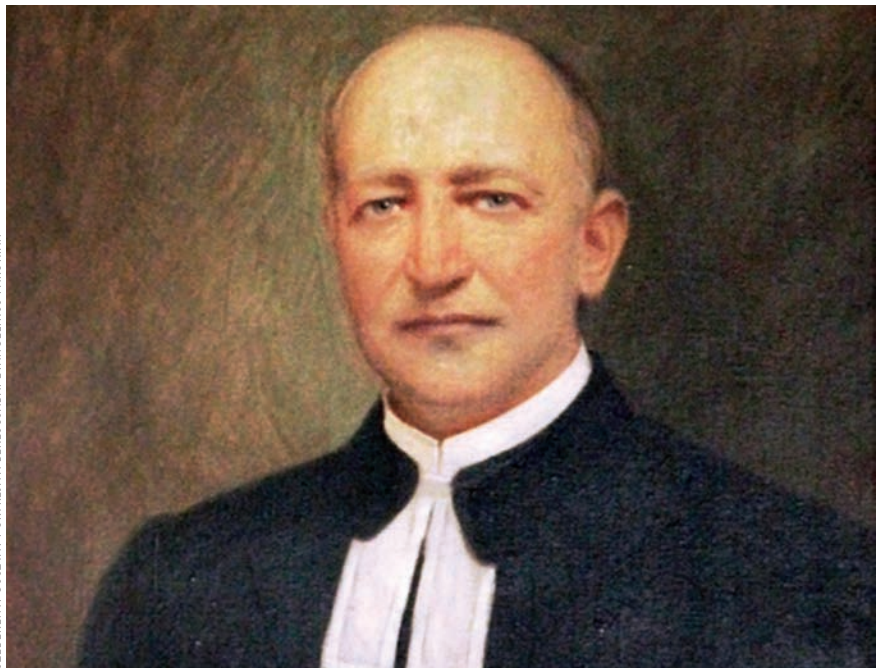
1853-ban Békéscsabára került, ahol sikeresen „emelte a sokszorosán megintott közérkölcsei állapotokat”.

Szeberényi működése alatt váltak rendszeressé Békéscsabán a köznapi istentiszteletek, templomlátogatások is. „Kezdeményezése folytán történt az, hogy a központi ügynevezett kisebb templomban, már évekkel ezelőtt, minden vasárnapon

Luther kis kátéja. A Kézi agenda már magyar, magyar–szlovák és magyar–német–szlovák kiadásban is megjelent.

Amint az említett Händel Vilmos *Emléklapjában* olvassuk, „a confirmandusok kézikönyvének magyarítása” is Szeberényi „gondjaival történt”. Ezenkívül részt vett a magyar agenda szerkesztésében, s „megfáradt kezeiből kiesett a már szerkesztésben lévő Bányakerületi magyar énekeskönyv” (Händel V.). 1870-ben a bécsi teológiai fakultáson doktori címet szerzett.

1872-től a bányai kerület püspökévé választották. Nagy támogatója volt az iskoláknak, s azokról nemcsak azt vallotta, hogy azok az egyház „veteményeskertjei”,

SZEBERÉNYI GUSZTÁV PORTRÉJA A BÉKÉSCSABAI EVANGÉLIKUS PARÓKIÁN

tartandó magyar istentisztelet rendeztetett be, s végzésével, megfelelő díjazás mellett, megbízott a magyar iskola tanítója.” (Händel V.)

Békéscsabán irodalmi tevékenységet is kifejtett. A *Gyászbeszéd Szemión Pál Benjamin felett* című munkája még szlovákul jelent meg 1858-ban Gyulán. Ugyanott adta ki *Kázeň* címmel szlovák nyelvű prédikációját is. A nagy *Agenda* is szlovákul látott napvilágot Pesten 1867-ben. Ugyanitt jelent meg 1876-ban a *Konfirmációs tanítás* és a

hanem azt is hangsúlyozta, hogy az iskolák állandó felvirágoztatása „legsajátosabb ügyünknek jobbra fordulását” jelenti.

Különösen a három líceum – a soproni, a pesti és a selmeci – működését követte figyelemmel. Selmecen Breznyik Jánossal együtt felvirágoztatta a „kerületi segélyezőintézetet”, amely hatékonyan támogatta a szegény sorsú diákokat. Az evangélikus egyház jeles alakja 1890. augusztus 19-én halt meg Békéscsabán.

■ CSÁKY KÁROLY

Úgy általában

Korányi András püspökhelyettes
Déli Evangélikus Egyházkerület

Nehéz műfaj a közösségi imádság, különösen egy olyan individualizált világban, mint a miénk. De az imádságok között is talán a legtöbbet szenvedett az istentiszteleteinken elhangzó általános könyörgő imádság. Megszületése és sorsa számtalan veszélynek és kísértésnek van kitéve: gyakran a rendtartás évtizedes sablonjaiban, örök változatlanságban szólal meg, máskor viszont az igehirdetésnek egy szószékről lejövő énekekkel megszakított ráadásra lesz. A szórványban, járványban, ünnepeken sokszor csonkítja meg a „kényszerű” rövidítés... Amikor pedig felhangzik az *oratio oecumenica* – ahogyan az általános könyörgő imádságot ősi nevén hívjuk –, akkor sokkal kevésbé „ökumenikus”, azaz az egész világot átölelő és Isten elé táró könyörgés, mintsem teljesen általánosságokban maradó, „úgy általában” felhangzó kérésor.

Sokféle, sokféle gyülekezetben és istentiszteleti alkalmon járva ugyanakkor nemcsak ezeknek az elszáradt imaágaknak a száraz ropogását hallom, hanem sok-sok megújító hangot is. A gyülekezet egyes csoportjainak a bevonása – korosztályok, gyülekezeti csoportok, alkalmi közösségek például tanévnyitói istentiszteleten – az aktualitásával és a személyességével gyakran hat frissítően. Az aktualitás és a személyesség két olyan szempont, amelyekkel – ha jól kezeljük – közösségi lelkülettel is együtt lehet érezni, s nem szükségszerűen hangzanak az egyéni szempontok közösségre erőltetéseként. Bibliaórák, hittanórák, ifiakalmak és háznál vagy betegágyánál tett látogatások előző heti beszélgetései és imádságai mind-mind az istentiszteleten elhangzó zárókönyörgés felé tartanak. A gyülekezeteinkben aktív imaéletet élők – akár egy gyülekezeti imakör, akár a sekrestyében a lelkésszel együtt imádságra megálló testvérek – sok-sok impulzussal hathatnak az istentiszteletek imaéletére, akárcsak a kortárs segítségek újabb imakönyvekből vagy az *Evangélikus Élet* minden vasárnapi rovatából.

A legnehezebb kihívás talán mégis az, hogy az általános könyörgő imádság nem az egyéni imádságok összefoglalása vagy kivonatolása, s nem is támaszkodhat kizárólag ezekre a forrásokra. Miként lehet azonban a mindenkit érintő témaköröket manapság úgy felhozni, ráadásul kérésekbe

önteni, hogy azzal se érzékenységeket ne karcoljunk, se a „politikailag korrekt” örület fojtogató elvárásaiba és cenzúrájába ne gabalyodjunk bele?!

A szocializmus idején időről időre napirendre erőltettek olyan témákat, amelyekért „kötelezően tanácsos” volt imádkozni: például a fegyverkezési verseny, a gyarmatosítás, egyebek ellen. Ma már tisztán láthatjuk az említett példánál maradva, hogy ezek a témakörök – ha nem tévedtünk a nyers politikum kiszolgálásának a világába – teljes joggal tartoztak bele a keresztény egyházak imádságaiba, hiszen máig sem gyógyultak be az akkori fegyverek és úrhatnám politikusok és hatalmak ütötte sebek. Mégis nyomasztó hangulatot árasztottak mindenki számára – a politikai rendszer szándékaival való egybecsengés miatt. Mint ahogyan manapság is természetes, hogy imádkoznunk kell a természeti környezetért, a globális igazságosságért, globális és nemzeti ügyeinkért – még ha szép számmal vannak is olyan nagyhatalmak, pártok és civil szervezetek, amelyek a környezetvédelemből, az ivóvízből és a nyersanyagokból vagy éppen az emberi egészségből és boldogulásból akarnak anyagi vagy hatalmi hasznot húzni. Kényessége mellett ma is tarthatjuk fő szabálynak azt, hogy fohászainkkal nem a világi szempontokat rángatjuk bele az istentisztelet tartalmába, hanem a világot helyezzük Isten ítélete és irtalma alá.

Az *oratio oecumenica* a közösségek és a közösségvállalás imádsága – akár egy sokszor Istennek és önmagának is ellentmondó világ közepette is. Globalizált mindennapjainkban ráadásul meg is sokszorozódott ez a lelki és imádságos terhelés a hírek – és félig-meddig álhírek – gyors szárnyalásával. Ha a legtöbb esetben nem is tehetünk sokat, mégis imádkozhatunk például üldözött hittestvéreinkért, embergyilkos eszmék, magából kifordult csőcselék fenyegetésének áldozataiért, pusztító konfliktusok kirobanása és szétterjedése ellen, betegségek és járványok megszűnéséért...

Ne fáradjunk meg tehát a könyörgésben, keressük az egy szívvel-lélekkel elmondott imádságok lehetőségét, közös szavait! Hiszen amíg nem imádkoztunk, hogyan is mondhatjuk: de hát semmit sem tehetünk... ■

Inspiráló környezetben, kihívások közepette

Czapekné Egervári Orsolya tanárként és szülőként is kötődik a Fasorhoz

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Czapekné Egervári Orsolya, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium angol és történelem szakos tanára egyebek mellett szól a lelki egészség fontosságáról és arról, hogy mire büszkéek a fasori diákok.

– Mit jelent önnek ebben a nagy múltú intézményben tanítani?

– A családom evangélikus, a kisebbik gyermekem a gimnázium tanulója, a nagyobbik fiam tavaly érettségizett. Így én szülőként is, és tanárként is kötődöm ide. A tanítás szolgálat számomra. Arra törekszem, hogy mindenképpen hiteles legyek a munkámban.

– Miben különbözik a Fasor más iskoláktól?

– Osztályfőnökként átélhetem, hogy az iskola jó hírének és színvonalának köszönhetően a keresztyénységhez nem szorosan kötődő szülők is íratják be ide a gyermeküket, mivel a család számára az oktatás minőségén túl a biztonságos és építő környezet is fontos. Egy ilyen diákom esetében fordult elő, hogy a szülő elmondta, bár a család nem templomba járó, gyermekük a hétfő reggeli áhítatok és az iskola szellemiségének hatására mégis azt kérte tőlük, hogy járjanak istentiszteletre. Ez mutatja, hogy nemcsak tudásban, hanem lelkiekben is tudunk pluszt adni a diákok számára.

– Ez a történet kiváló példája a gimnázium missziói küldetésének. Miben nyilvánul meg a hétköznapi életben, hogy evangélikus az intézmény?

– Jóval nyitottabbak és elfogadóbbak vagyunk. Itt a tanároknak nemcsak az fontos, hogy színvonalasan oktassanak, hanem a diákok kérdései és lelki egészsége. Ez pedig az egész intézmény hangulatát meghatározza.

– Régebben csak angolt tanított, azonban mostani osztályának a történelmet is ön oktatja.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Szerettem volna az osztályomat a történelemórákon is látni és megismereni, ezért kérésre megkaptam a hon- és népismeret és a társadalomismeret tantárgyakat. Ennek részeként a Fasor történetéről is beszélhettem. Öröm volt megtapasztalni, hogy az iskolatörténet nagyon érdekelte a gyermekeket. Mivel büszkéek vagyunk a hagyományainkra, és ápoljuk azokat, ezért az intézmény újraindulásának harmincadik évfordulóján fasortörténeti vetélkedőt is szerveztünk a diákoknak.

– Mi az, ami az iskola történetéből a diákok számára különösen is vonzó?

– Elsősorban a híres nagyok, a későbbi Nobel-díjas tudósok, akik abba az iskolába jártak, ahol most ők tanulnak. Számukra ők példák, akikre büszkéek.

– Mit tart most a tanári szolgálat legnagyobb kihívásának?

– Lekötni a gyermekek figyelmét. A rohanó világban egymás után érik őket a legkülönbözőbb impulzusok, ezért előfordul, hogy a stand-up comedyhez hasonlóan „pörgetni” kell az órákat. Arra törekszem, hogy ne legyen üresjárat, hanem minden óra végig pezsgő legyen.

– Mit jelent önnek a tanári hivatás?

– Korábban több helyen is dolgoztam, angolt tanítottam céges nyelviskolákban, sőt saját házi kis nyelvtudástudióm is volt. Bevallom, ezek a munkahelyek az anyagiak vonatkozásában meglehetősen kedvezőbbek voltak, mint az állami vagy az egyházi pedagógusi bérezés. Ezek azonban nem jelentették számomra azt a pluszt, amit a Fasorban átélhetek. Itt a tanítás soha nem unalmas, folyamatos pezsgésben, inspiráló környezetben lehetek, állandó kihívások közepette.

– Miként élték meg a gyermekei, hogy fasori diákok?

– Büszkéek arra, hogy idejárhatnak. A nagyobbik fiam nyolc évig volt fasori diák, és természetes, hogy volt, amikor hosszúnak élte meg az ittlétet. Most már látja, hogy ez az iskola rendkívül sokat adott számára. Az evangélikus egyház cserekapcsolata révén kijuthatott egy evangélikus konferenciára Amerikába, focizott a Fasor csapatában, két nyelvizsgával távozott az intézményből, és egyből felvették állami finanszírozású képzésre az általa megjelölt első helyre. A kisebbik fiam a bátyjához hasonlóan természettudományos osztályba jár, most kezd a kilencedik osztályt, számára is inspiráló a fasori közösség.

■ – GALAMBOS –

Menni vagy nem menni (világgá)?

(Lk 15,11–35)

Keresztfiam négy-öt éves lehetett, amikor is kedvenc szokásai közé tartozott, hogy ha valami nem tetszett neki, csak annyit mondott: „Jó, akkor világgá megyek!” Neki is vágott, oly sokszor és oly sokféleképpen. Általában felvette a cipőjét, a kabátját, a hátizsákját, és kinyitva a bejárati ajtót, valóban elindult világgá. Legtöbbször – édesanyja anekdotái szerint – becsukta az ajtót, lement egy emeletet (a másodikon lakott a család), majd visszafordult, és meggondolva magát, hazatért a vándorlásból, a „világgá menésből”. Hazatérve lerakta a hátizsákot, levette a cipőjét és a kabátját, és azt mondta: „Anyu, inkább mégse megyek világgá.” Persze nem mondott igazat abban a tekintetben, hogy többé nem megy világgá, merthogy ment. Időről időre megtette, mert olybá tűnt, hogy akkori élete akkori problémájának megoldására az útra kelés, ez a bizonyos „világgá menés” a logikus lépés.

A mindenkori ember természetes vágya ez: elindulni, útra kelni. Ilyenkor történik meg az, hogy lelépünk a színről, megpróbálunk elmenekülni azok elől a megoldatlan helyzetek elől, amelyekbe beletört a bicskánk. Ez az, amikor azt érezzük: nincsen kiút, nincsen válasz, nincsen alternatíva. Vagy ami van, az reménytelen, az kilátástalan, az visszafordíthatatlan, az szorongató. Ilyenkor joggal érzi azt az ember, szívében őszinte sikollyal: Mindegy, csak innen el! Mindegy, csak ebből a helyzetből el! Mindegy, csak ebből a kapcsolatból, ebből a közösségből el! Mindegy, hova, mindegy, merre, csak el innen, hiszen még a bizonytalan is jobb, mint a biztos kötöttség, mint a berögződött emberi kapcsolatok, mint az ezerszer lejátszott konfliktusok és reflexek. Inkább a drámai szabadság – gondoljuk ilyenkor –, mint az otthon kétesélyes melege. Hány és hány népmese vagy éppen mennyország-elképzelés szól erről a krízisről! Sőt maga a romantika korszaka, benne megannyi csodálatos regénnyel, verssel, festménnyel is erre mutat rá. De az a virtuális valóság, amelyben élünk, szintén lehet ennek a lenyomata. El a valóságból, valahova máshova!

Jézus pontosan ismerte ezt az életérzést, amikor elmondta a tékozló fiú példázatát a tanítványoknak. Tisztában volt az emberi természet ezen tulajdonságával, a vággyal, hogy van az a helyzet, amikor el kell szakadni az atyai háztól, fel kell nőni, kockáztatni kell. Mert egyszerűen nem lehet nem menni, nem lehet nem kipróbálni a határokat, nem lehet nem útra kelni. Ahogyan a tékozló fiú is megtette, ma is megtenné, sőt meg is teszi. Jézus tudta. Nemcsak azért, mert jó emberismerő volt, hanem azért is, mert ő maga is elszakadt az atyai háztól. Anélkül, hogy tudnánk bármit is Jézus gyermekkoráról és ifjúságáról (leszámítva fikciók sokaságát), ha máshonnan nem is, a tizenkét éves Jézus epizódja alapján rögzíthetjük a tényt: Jézus maga is megélt, megküzdött az elszakadással, a leválással és az útnak indulás nehézségét. Ott-hagyva a családi fészket, maga is elindult. Az Atya küldetésében,

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: DAIGA ELLABY / JUNSPLASH.COM

küldetésére. Ő mint Isten országának hírvivője. Aki meghirdette az Isten országát, ezt a nagyon is valóságos, de a megszokott értékrendtől mégiscsak különböző módon berendezett realitást. Elindult. Útnak indult. A maga útján, amely az Isten útja is volt egyben, hiszen ő és az Atya egyek. Az Atyára bízva magát, neki-vágott a kockázatos szabadságnak, mert biztos elhívást kapott, hogy mennie kell, útra kell kelnie, és hirdetnie kell a szabadulást, a reménységet, a vigasztalást, a valódi változást a rábízottaknak.

Éppen ezek miatt a tékozló fiú példázata Jézus számára egzisztenciális kérdés volt. Az egyik legfontosabb paradigma arra, hogy az útra kelés benne van az emberben. Létezésünk alapeleme. Szabadságunk, szabad akaratunk része, amely nemcsak úgy lóg a levegőben, hanem Istenhez van kötve. Jézus által, aki bizonyos értelemben otthontalanává vált, de aki tanításaival és csendjeivel, gyógyításaival és kiállásaival, életével, halálával, feltámadásával otthonossá, sőt otthonná tette számunkra az egész világot. Nemcsak a földet, de az eget is. Ne felejtjük el, akkor se, ha éppen világgá mennénk, amit mennybemenetele előtt mondott: „...én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.” (Mt 28,20) Ami azt is jelenti: veletek vagyok, még akkor is, ha éppen legszívesebben világgá mennétek. Jézus szabadsága, útja, döntése, ígérete legyen és maradjon mivelünk mindvégig az ölelés Istene, az otthonába váró, otthonában helyet készítő, a Jézusban, a Krisztusban élénk rohanó Édesapa, édes Atya dicsőségére. Fodor Ákos írja egyik axiómájában: „Szabadság az, ha megválaszthatom: kitől és mitől függjek.” A tékozló fiú példázatában rejülő katarzis segíthet a válsztásban. Világgá menés előtt, alatt, közben és után.

■ GÁNC S TAMÁS

Árokások helyett hídépítőkre van szükség

A Szemlélek blogon augusztus 20-án ünnepi nagyinterjú jelent meg egyház és közélet kapcsolatáról Hafenscher Károly és Laborczi Géza evangélikus lelkészekkel, akik bő négy évtizede barátok, miközben egyikük neve a Fideszhez, másikuké az SZDSZ-hez köthető. Ennek a nagy ívű beszélgetésnek a szerkesztett, rövidített változatát olvashatják.

– Negyven éve szenteltek benneteket lelkésszé, azóta nemcsak szolgatársként, de barátokként is együtt éltetek meg kommunizmust, rendszerváltást, két-harmadokat. Milyen volt ez a negyven év nektek együtt a pályán, és mit adott hozzá a barátságotok?

Hafenscher Károly: Negyven év alatt borzasztó sok minden változik. Rádásul nem negyven évről van szó, alsó hangon negyvenötörről, ha a teológiai éveket is beszámoljuk. Nem szabad elfelejtenünk, hogy közös sorsból indultunk. A 20. században magyar evangélikus papgyerekeknek lenni, az egy sors volt. Ez a sorsközösség összekötött minket szerintem már azelőtt is, hogy tudtunk volna egymásról. Aztán összejött a mi évfolyamunk, ahol nagyon különböző és mégis sok szempontból hasonló utat bejárt lelkészcsaládok sarja találkozott és volt együtt. Mégis Géza volt számomra az, akivel félszavakból értettük egymást, akivel nagyon-nagyon különböző módon gondolkodtunk sok mindenről, de a megközelítéseink, a kétkedéseink, a kérdéseink összekötöttek minket. Itt indult ez a negyvenöt év, ami sok dolgot hozott mindkettőnknek mind szakmai, mind közéleti, mind magánéleti szempontból. Voltak idők, amikor kevesebbet találkoztunk. Volt, amikor többet. Volt, amikor együtt dolgoztunk, volt, amikor nem. De egyvalami soha nem volt kérdés: hogy ez a barátság létezik. Ez nekem legalább olyan stabil összetartozást jelentett, mint a vér szerinti testvéremmel. Géza számomra a testvér volt. Negyvenöt év alatt sok emberi kapcsolatam megkérdőjeleződött, de ez soha. Volt egy öreg apátplébános barátom, aki az élete végén írt egy könyvet, aminek az volt a címe, hogy *Ajándékba embereket kaptam*. Na, hát ez volt nekem a Géza.

Laborczi Géza: Az mind igaz, amit a Hafó mondott, de annyival kiegészíteném, az én édesapám [id. Laborczi Zoltán] teljesen körön kívüli volt, annak minden küzdelmével együtt. Édesapád [id. Hafenscher Károly] a Deák téren, erős beágyazottsággal dolgozott. De ahogy az én édesapám nem azzal kelt-feküdt, hogy milyen kiszorított élethelyzetben van, ti se azzal keltetek-feküdtetek, hogy ti milyen jó helyzetben vagytok. Ezek abban az időben elég mély árkok voltak a külön-

kenő spirálban vagyunk: fogy az evangélikusság, és az erre adható válaszokban nagyon eltérő elképzelések vannak. Vannak, akik a hirtelen és heveny felindulásból elkövetett tömeges megtérést tartják az egyedüli kivezető útnak, és vannak, akik azt mondják ennek ellenpárjaként, hogy hagyni kell az egészet, összedől ez magától is. Ha mindenki csak a magáét fújja, és nem találjuk meg a legkisebb közös többszöröst, akkor baj van. Nem látom, hogy az arra való törekvés megjelenne bármelyik oldalról, hogy a legkisebb közös többszöröst megtaláljuk.

– Sok szempontból magányos küzdelemnek tűnik ez a pálya. Lehet olyan hálózatokat építeni, ahol nem számítanak a politikai oldalak?

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

böző lelkészcsaládok között ahhoz, hogy akár rosszban is lehettünk volna. Ezért tartom fontosnak elmondani, hogy mindezek ellenére nem az árokások csapatát bővítettük, hanem az ároktemetőkét.

– Hányadán állunk az árkokkal ma-napság? Mélyültek vagy csökkentek?

L. G.: Bizonyos értelemben szerintem mélyültek. A probléma ott kezdődik, amikor konkurenciájává kezd válni egyik lelkész a másiknak; akkor beszélhetünk arról, hogy mélyül az árok. És ez a helyzet azért állt elő, mert vitathatatlanul csök-

H. K.: Ez nagyon érdekes dolog, mert Géza, ugye, az SZDSZ-ben [Szabad Demokraták Szövetsége] ügyködött, én valahol mindig is Fidesz-közeli voltam [Fidesz: Fiatal Demokraták Szövetsége], de azért igyekeztem egészséges távolságot is tartani. És láss csodát, az SZDSZ-es és a fideszes lelkész barátok továbbra is lelkesek és továbbra is barátok maradtak. Egyikünket sem az motivált, hogy befeküdjünk egy olyan hálózatba, ami hozzáink közelebb áll. Egy liberális hálózatba vagy egy jobboldali hálózatba vagy egy

bármilyen más hálózatba. Csak az, hogy a magunk helyén, a magunk szolgálati területén építkezzünk. Ebben a helyzetben próbáltunk emberek lenni, megszólalni, felelősen másokért tenni vagy a szociális érzékenységünket, ami mindkettőnk életében nagyon fontos szerepet játszott, gyakorolni. Engem nem sokkal a rendszerváltás után, '91-ben keresett meg először a Fidesz, hogy a következő választásnál Tolna megyei listavezető legyek. Előtte elmentek Harmati Béla püspökhöz, kikértek engem, és azzal jöttek, hogy nincs akadálya, Hafó, gyere, mert még a püspököd is megengedte. Nemet mondtam, mert úgy gondoltam, hogy ha elkötelezem magam valahol, akkor nem tudok annyira szabad maradni, hogy járhassem a magam útját, és azokban a helyzetekben tudjak megszólalni függetlenként, ahol tényleg sokféle ember van. Gyülekezeti tagjaim is ezt a színes egyházképet mutatták. Biztos, hogy sok MSZP-s [Magyar Szocialista Párt], sok liberális meg sok jobboldali volt. Nekem a szolgálatom függetlensége miatt fontos volt a politikai szabadság.

– **2013-ban a miniszteri biztosi kinevezésre mégis igent mondtál.**

H. K.: Amikor megkeresett Balog Zoltán [akkor az emberi erőforrások minisztere – a szerk.] azzal, hogy most egyeztek meg a miniszterelnökkel, hogy létrehoznák ezt a reformációi emlékbizottságot, nem akarnék-e ebben aktívan részt venni, bementem hozzá a minisztériumba, és mondtam, hogy egyetlen feltételem van: én nem akarok kormánytisztviselő lenni. Evangélikus lelkészként szívesen ügyködöm a reformációi emlékvé ügyében, de nem akarok semmilyen kormánytisztviséget viselni. Tehát rám nem erőltethetnek olyasmit, ami érthető módon a pártfegyelemből vagy a politikai elkötelezettségből adódna. Azt tudom ígérni, hogy megpróbálom mindenki javára ezt a munkát elvégezni, de csak egy feltétellel: ha a függetlenségemet meghagyják. Ezért lett ez a megoldás, hogy államtitkári rangban miniszteri biztosi kinevezést kaptam. Ennek az öt évnek, amit ilyen minőségben töltöttem, az egyik legnagyobb élménye az volt, hogy egy nagyon egy irányba mozgó állami apparátusban, államtitkárok, miniszterek, miniszterelnök között én Hafó tudtam maradni. [...] Engem is elmondtak Orbán-bérencnek, Gézát is elmondták libsinek, de ez egyikünket sem zavarja különösképpen, mert tudjuk, hogy mit akarunk.

– **Itt nem az a lelkiismereti kérdés, hogy ki milyen forrásból építi azt a hidat? Lehet hidakat építeni egy olyan rendszer pénzén, amelyik több százezer embert küldött a Gulagra? Vagy amelyik kriminalizálja a hajléktalanokat, és amelyik gyűlöletkampányt indít háború elől menekülőkkal szemben?**

H. K.: Én még nem láttam a világon olyan politikai rendszert, amelyik hibátlan lett volna. Elszegődtem egy olyan ügynek a szolgálatába, ez a reformáció

FOTÓ: KISS TAMÁS

öt száz éves jubileuma volt, amelyikről azt éreztem, hogy a reformációnak ma Magyarországon lenne mondanivalója. Ezt kétféle kellett átadni: egyrészt az államnak – akik az országot vezetik – és a társadalomnak, másik oldalon pedig az egyháznak. Azt mondtam, hogy amíg én jó szívvel, teológusfejjel és egyházas lélekkel tudom viselni, és ebbe nem gázolnak bele, nem kérnek tőlem olyat, amit nem tudok vállalni, akkor én ezt elvégzem. Mai napig azt gondolom, hogy egészen a csúcsvezetésig értékelték azt, hogy kritikusán szoltam ott, a házon belül, és nagy harcaim voltak... Igaz, nem akkorák, mint a református egyházvezetőkkel.

L. G.: Azt gondolom, hogy az a helyzet alakult ki Magyarországon, hogy Orbán Viktor volt az egész politikai garnitúrából az egyetlen, aki felismerte, hogy társadalmi beágyazottság nélkül nem lehet hosszú távú politikát csinálni az országban. És ez vagy tetszik valakinek, vagy nem – engem nehéz lenne ennek a kormányzatnak a feltétel nélküli híveként aposztrofálni –, de a politikai teljesítményt tiszteletben kell tartani. Orbán Viktorék összetartanak egy olyan em-

bertömeget, amivel ma Magyarországot lehet vinni. Ezt nem lehet tüntetésekkel ellensúlyozni. Ezt csak egy hasonló társadalmi beágyazottsággal lehet, és ez az, ami hiányzik a másik oldalról. Tehát Orbán Viktor politikai teljesítményével lehet vitatkozni, a módszereivel is bizonyára, de a valóság mégiscsak ez. Ezt nem lehet azzal ellensúlyozni, hogy ki-megyünk, felvonulunk, és írunk egy-két cikket. Ezt kőkeményen egy ugyanilyen építkezéssel lehet csak megcsinálni, és

ez hiányzik. Közben megbillent a pálya, ez való igaz.

– **Ma aktívan politizáló közszereplőknek az a tapasztalatuk, hogy az egyházhoz kötődő emberek és sokszor mások sem mernek helyben politikai színre lépni, közéleti vitában részt venni, hogyha az nem kormányközeli fórumon vagy felületen zajlik. Nyilván sokkal több ilyen lehetne szervezni, akár egyházi, gyülekezeti fronton is, de annak sincs könnyű dolga, aki megpróbálkozik vele. Ez a bázisépítés emiatt sem megy magától értetődően.**

H. K.: Mindaddig, amíg a bázisépítés a másik lehülyézése, lenyomása, ördögítése folyamán megy, addig bármilyen bázist építhetnek, nem lesz változás. Azzal, hogy szidjuk a Fideszt, nem lehet előremenni. Ez Gyurcsánynak sem jött be, másnak sem fog. Ha lenne valakinek bármelyik oldalról, jobbról és balról is pozitív mondanivalója, az elkezdhetne építkezni.

■ LABORCZI DÓRA

A teljes interjú a Szemlélek blogon (Szemlelek.net) olvasható.

Viharos tanévnyitó Názáretben

Nem tudom, kinek milyen emlékei vannak a tanévnyitó beszédekről. Közel hat évtized távolából is még előttem van, amint szeptember elseje táján ott kókadztunk a nyíregyházi állami általános iskola napsütötte udvarán, és egyre lankadóbb figyelemmel hallgattuk az igazgató bácsi lelkesítőnek szánt beszédét. Ugyanis ő minden év elején arra szólított fel minket, hogy az idén végre „hódítsuk meg a tudomány fellegvárát”. S ha nem csal az emlékezetem, bennünk bizony egy csöppnyi harci tűz sem lobbant föl, hogy megostromoljuk a tudomány fellegvárát a többé-kevésbé még nyáriás, vakációs hangulatban.

PAUL GUSTAVE DORÉ: A GYERMEK, JÉZUS A TEMPLOMBAN

De vajon milyen lehetett egy tanévnyitó kétezer évvel ezelőtt? Mondjuk, Názáretben, abban a városban, ahol Jézus felnőtt? Lukács evangélista tudósít arról a beszédről, amelyet a Mester nyilvános tanítói működésének kezdetén mondott el, és amelyben nem csupán egy új tanévet nyitott meg, hanem az Úr kedves esztendejének nyitányát hirdette meg. Ez a beszéd a helyi zsinagógában hangzott el, amely nemcsak az imádság, de a közös tanulás és felolvasás házát is jelentette. A tananyagot az egyes bibliai könyvek tekercsei adták. A tanmenet pedig meglehetősen szabad volt, hiszen Jézus maga dönthette el, hogy mit olvas fel a kezébe kapott ézsaiási próféciákból. Ő ezt a szakaszt választotta: „Az Úrnak Lelke van énrajtam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek a szegényeknek; azért küldött el, hogy a szabadulást hirdessem a foglyoknak, és a vakoknak szemük megnyílását; hogy szabadon bocsássam a megkínzottakat, és hirdessem az Úr kedves esztendejét.” Lukács szemléletesen írja le azt az atmoszférát, amelyet Jézus igeválasztása teremtett: „Ekkor összegöngyöltve a könyv-

tekercest, átadta a szolgának, és leült. A zsinagógában mindenkinek a szeme rajta függött; ő pedig szólni kezdett hozzájuk: Ma teljesedett be ez az írás fületek hallatára.” (Lk 4,18–20)

De a visszhang több mint meglepő volt: kis híján a Mester életébe került az ézsaiási prófécia aktualizálása. A történet majdnem véres lincselésbe torkollott, hiszen a végén ezt olvassuk: „...mindenki megtelt haraggal, felkeltek, kiűzték őt a városból, és elvitték annak a hegynek a szakadékáig, amelyen városuk épült, hogy letaszítsák; de Jézus átment köztük, és eltávozott.” (Lk 4,28)

Vajon miért ez a gyilkos harag? A válasz összetett. Egyrészt: a názáretiek Jézusban csupán Józsefnek, a helyi ácsnak a fiát látták. Ezért istenkáromlásnak tűnhetett számukra, hogy Jézus önmagára értelmezi a messiási jövendölést: „Ma teljesedett be ez az írás fületek hallatára.” Ezek szerint ő lenne az, akit az Atya felkent a Lélekkel, hogy evangéliumot, azaz szabadulást, gyógyulást hirdessen a szegényeknek, vakoknak, foglyoknak?! Másrészt a vak gyűlölet forrása az a gyanú volt, amely felbőszítette a zsinagógai gyülekezetet: hogyha mindez itt és most teljesedett be, akkor ezek szerint ők lennének a szegények, a vakok, a foglyok, akik Jézus szabadítására szorulnak?!

Legyünk őszinték! Bizony, mi is sokszor toljuk el magunktól Isten ígéjének valódi énünket megmutató tükrét. Nehezen fogadjuk el, hogy akárhány évesen, akárhány iskolát kijárva is, tanítványként újra meg újra rászorulunk arra, hogy a Mester a kezébe vegyen minket, és tovább formálja az életünket.

A tanévnyitókon mindig felhangzik, sőt remélhetőleg együtt énekeljük nemzeti imánkat, amelyben többek között „víg esztendőért” is könyörgünk. Félreértések elkerülése végett tisztázandó, hogy ez nem gondtalan vidámságot jelent, hanem Isten megújuló kegyelmének az ajándékát, amelyet Jézus hirdetett meg és hozott el közénk.

Szemben az akkori vaksi názáretiekkel, bárcsak mi meglátánk, elfogadnánk az itt és most felkínált lehetőséget! Hogy a most induló új tanév – minden bizonytalanságával, nyitott kérdéssel és kínzó kétségével együtt – lehet számunkra az Úr kedves esztendeje, amelyben megújul rajtunk az ő gondviselő és pásztorló szeretete.

Az új tanév küszöbén könyörgjünk együtt az énekszerző soraira (EÉ 187,1):

„Jézus, hűséges tanítónk,
Szólj, hogy megismerhessünk,
Téged, igaz boldogítónk,
Tiszta szívből szeressünk;
Mert kik sötétségben jártunk,
Benned örök fényt találtunk!”

■ GÁNC S PÉTER

A rádiós jegyzet a Kossuth rádió Evangélikus félóra című műsorának augusztus 31-i adásában hangzott el.

Egy család vagyunk

Az Óbudai Evangélikus Egyházközség élő kövei

Terméskő borította modern templom vonzza a tekintetet a többsávos főút mentén. Homlokzatán hatalmas kereszt és hitvallás: Isten a mi erősségünk. Budapest III. kerülete többarcú: a Krúdytól ismert patinás Óbuda maradéka, családi házak a hegyen, panelrengeteg; ember- és járműtenger jellemzi. A Dévai Bíró Mátyás tér a béke szigete: az 1843-ban alakult egyházközség 1935-re templomot, majd gyülekezeti házat, parókiát, csodás orgonát épített. A második világháború egyetlen nap alatt mindent elvett, a hegek ma is fájók. Isten kegyelméből a kövek s főként az élő kövek: az összetartó közösség Isten dicsőségét hirdeti. Jakab Béla parókus lelkész és Hunyadi László felügyelő látta vendégül magazinunkat gyülekezeti riportsorozatunk utolsó nyári állomásán.

„Mozaikként kapcsolódik össze múlt a jellel. Kitisztulnak a képek” – kezdi Jakab Béla az óbudai evangélikusok meg a saját történetét, amelyek 2014 óta fonódnak össze. Hosszú út vezetett a Dévai Bíró Mátyás térig: szülővárosa, Nagyvárad, majd Kolozsvár, Budapest, Chicago, Szatmárnémeti, Caracas, Gyula. Családjával a világ minden pontján Isten gondviselő szeretetében tudják magukat. „A gyüleke-

zetváltások nem a mi döntéseink, hanem Isten bölcsessége. Az ő tervével sokszor hadakozik az ember, mást szeretne. De ha nem hajtom igába a fejemet, elveszett ember lennék. Minden istentiszteleten, a kezdő oltári szolgálat előtt, mikor letérdelek, átérzem ezt. Istennek köszönhető, hogy aznap is elkezdhetem a szolgálatomat. Azon vagyok, hogy ez a momentum az egész életemet befolyásolja.”

Egyedül a vallásórán

A lelkész az elhívását a kommunista Romániában kapta. „Nagymamám hitben erős, nagyváradi szórványban élő evangélikus volt. Közösség nem, de kijáró lelkész volt. Nagyváradra költözve mindig magával vitt a templomba. Szinte mindig egyedül ültem a vallásórán – így nevezték ott. Ez az emlékkép jön elő ma is, amikor egyetlen gyermek ül a hittanórán.”

Jakab Béla édesanyja három műszakban dolgozott, vasárnap is, nem mindig tudott velük tartani. Édesapja reformátusként azt a téves képet hordozta, amelyet oly sokan: az egyház fegyelmez és nem szeret. „De ő volt az, aki mindenben támogatott, konfirmációmra is ő vitt el. Korai halála előtt, az út végéhez érve egyházi szertartást kért.” Az édesapa nem érte meg fiának lelkésszé avatását. „Ha nem halt volna meg, én nem lennék lelkész. ►

Ő volt a példaképem: a szakember, aki mindent meg tud javítani. Halála után nyílt meg előttem egy ajtó, ami addig zárva volt. Elhívásom ezután történt. Isten rendezése, hogy dédnagyapám pont Maglódon volt lelkész, ott, ahol Johanna lányom lelkészi gyakorlati évét kezdi.

Új Óbuda, új utak

Jakab Béla a fővárosi gyülekezet sajátosságait sorolja: „A panelek építése előtti háromezerről hatszázra csökkent az evangélikusok száma. Heterogén közösség költözött be, vidékiek, városiak, nehéz volt megszólítani őket. Görög Tibor, egyik lelkészeldöm minden hónap első vasárnapján gyűjtötte az egyházfenntartói hozzájárulást, hogy fenn tudjon maradni a gyülekezet.” Ma is új és új utakat kell találni. A lelkész azt vallja: annyit tud hozzátenni a tagok életéhez, amennyit ők engednek. Ajtaja mindenki előtt nyitva áll. Messengeren, telefonon is készséggel lelkigondozza híveit.

Hunyadi László felügyelő apai ágon erdélyi, anyai ágon kislalföldi evangélikus. A paneltömb lakója. „A földszintes kis házak eltűnésével a népsűrűség megsokszorozódott, ám a házigyári lakásokban sokan nem kerestek utat Istenhez. A gyülekezet magja felbomlott. A kevert népesség más életszemlélettel, más felfogással bír. Ez az Óbuda nem hasonlítható a régihez” – summázza.

Az embertömeg nem áramlott be a gyülekezetekbe, az óbudai lelkész lista alapján ered az evangélikusok nyomába. Nincs olyan vasárnap, hogy a padokban ülők jó húsz százaléka ne látogató legyen. Ez fővárosi specifikum: egy ideig járnak, majd eltűnnek. A kétezres években sokaknak ugródeszka volt Óbuda: nagy fluktuáció, albérlet, s a hitel felvétele után a családok vidékre mentek építkezni. „Lelkész úr, ne felejtse el: ez a család egy év múlva már nem lesz itt!» – mondták gyakran nekem is. Ez óriási dilemma a gyülekezetépítés napi munkája során – avat be a nehézségekbe is Jakab Béla. – Felügyelő úr komolyan veszi a nyilvántartást, de tény: csökken a járulékfizetők száma. Másutt nem találkoztam a jelenséggel, csak itt: az elhunytak »eltűnnek«, a rokonság nem értesíti a lelkészt a halálesetről, ha nem volt szoros a kapcsolat a gyülekezettel. Jelenleg nyolcszáz evangélikusról van sejtésünk.”

A népegyházi számítás szerint kétszázötvenre tehető azoknak a száma, akik anyagi felelősséget is vállalnak. A parókia, a gyülekezeti ház, a templom, a torony, a harang, az orgona viszi a pénzt, milliós tételeket – magyarázza a lelkész –, ezért minden évben egy célra kérünk támogatást. Segédlelkész nincs, főállású hitoktatónk Bajuszné Orodán Krisztina lelkész.”

A lelkész szívügye

Szellemi foglalkozásuk adják a gyülekezet zömét, de más rétegből is érkeznek, az agglomerációból is bejárnak a templomba. Az átlagéletkor ötven feletti. Nagy

a nyomás a budapestiekben a lelkész tapasztalata szerint: mindenki jobban akar élni. A fáradtság, a nagy hajtás háttérbe szorítja a hitélet gyakorlását. „A rétegalakulások közül stabil a bibliaóra, konfirmáció után az ifiseket Johanna lányom fogta össze. A médiafelületeket Ádám fiam tartja kézben. [Jakab Ádámmal a 2018. szeptember 9-i lapszámunkban Istenrel a maratoni távon címmel készítettünk interjút. – A szerk.]

A lelkek megtalálásáról szót ejtve megtudjuk: a kötelező hitoktatás „kapuja” a lelkész szívügye. „Más missziói lehetőségünk nincs. A hit- és erkölcsoktatáson keresztül tudjuk megszólítani a szülőket. No persze, ott a fal is: akkor tudjuk megtenni, ha kézen fogja a gyermeket, és elhozza a templomba. A látó-

gatások nem hoznak mindig eredményt. Minden évben konfirmálunk, minimum hét gyermekkel, az előttünk álló évben lesz az eddigi legtöbb konfirmandusunk. Ha Isten úgy akarja, szülők is elkötelezik magukat a gyülekezet mellett.”

Jakab Béla gondolatait a felügyelő folytatja: „Lelkész úr remekül oldja meg az oktatást: havonta jönnek össze egy »ittalvós« hétvégére a gyerekek. Ez közösséget is formál. A vizsgák nagyszerű élményt nyújtanak fiataloknak és gyülekezetnek egyaránt.” A rohanó világ, a létért való küzdelem azonban itt is megmutatkozik: a konfirmandus-hétvégét megzavarhatja egy sportverseny, szakör; hatalmas a küzdelem a szabadidőért.

Kulcsfontosságú, hogy a lelkész több felületen, gazdag tartalommal minden korosztályt megszólítson, és a média segítségével pozitív képet mutasson az egyházzól. „A mai világban úgy kell nyitottnak lennünk, hogy megőrizzük az örökséget. Lapunk az Óbudai Harangszó, az interneten pedig van Heti Hírmondó, blog igei gondolatokkal, aktualitásokkal, Facebook- és Instagram-oldal, videókkal is frissülő honlap.”

Mementó a carrarai márványban

Beszélgetésünk idején a járvány második hullámának küszöbére ért az ország. Ez a gyülekezet vezetőjét mély aggodalommal tölti el: „A koronavírus mindent visszave-

tett. Érzem az idős tagjaink félelmét, nem mernek a járvány miatt elindulni. Maszkban sem akarnak beülni. Augusztusban volt az idei első keresztelőnk. Hála Istennek, most egymás után több is lesz. Az esketéseket is visszamondták.”

Kérésünkre összefoglalja a karantén idején tapasztaltakat: „Nagyon megviselt. A lelkészt nem erre találták ki. A lelkész az megy. Hirtelen mindez megszűnt. Virtuális lelkész lettem. Az istentiszteletet pénteken vettük fel, vasárnap beülttem egyedül a templomba Luther-kabátban, de nem esett jól. Új megoldást találtam: más evangélikus közösségek istentiszteletét követtem végig. Együtt imádkoztam, énekeltem velük, miközben tekintem a szobabiciklin. Értékes volt hallgatni a lelkészolléágák igehirdetéseit. Én így tudtam túlélni, lelkileg tölteni.”

A felügyelő úr szigorúan veszi a járványügyi előírásokat. „Mindennél fontosabb az egészség védelme” – mondja nyomatékosan, utalva a várható szigorításokra.

Sétálunk a virágokkal beültetett parókiakertben át a templomba. Bent az ólomüveg ablakon át narancsszínű napfény vetül az oltártérre. Közelebb lépve a kőhöz, szabálytalan mintázatra mutat Jakab Béla: „1944 szilveszterén gyújtóbombát – olajshordót – kapott a templom. A tető egyik díszén, egy kakason fennakadt, nem gyulladt be. Másnap, január 1-jén nem volt, ami megfogja, akkor égett ki az oltártér, és vált porrá a csodálatos orgona. A carrarai márványba beégett fekete szikranymok mementóként őrzik, hogyan hullott alá a lángoló tetőszerkezet az oltár megszentelt terébe.”

Ez a templom maga a varázslat

Érdeklődöm, miért szeretik templomukat. „Egyszerűségével, arányaival, fatemplomot idéző kazettás mennyezetével, oltárkép helyett álló keresztjével nagy lelki hatást kiváltó templom. A kétezres évek elején indult helyreállítási folyamatoknak hála, jó állapotú. Dr. Gyórfi Károly akkori felügyelő (ma tiszteletbeli) és Kaposi Attila gondnok jelentős szerepet vállaltak a felújítás megvalósításában. A régi rendszerben az altemplomot is magában foglaló alagsori területet egy cég bérelte, amely 2000 előtt csődbe ment. Egyházi támogatás és pályázatok útján elnyert összegek tették lehetővé, hogy korszerű

alagsori termünk és méltó altemplomunk legyen” – mondja Hunyadi László.

„Engem a templom kisugárzása fogott meg először, amikor meghívtak vendégszolgálatra – teszi hozzá Jakab Béla. – Lenyűgözött, nyugalmat, békeséget árasztott, lelkileg megérintett. Ez a templom számomra maga a varázslat.”

A kövek mellett az élő kövekre terelődik a szó: a mostani presbitérium választásában már Jakab Béla is részt vett. Hálásan említi az előző testületet és tiszteletbeli felügyelőjüket. „A presbitérium a gyülekezet arca: legyen köztük nő és férfi, fiatal és idős. Tükrözze a közösség összetételét. Bátorítsák egymást hévvel, de tapasztalattal. Minden presbiterünk

kapott feladatot. Van, aki az iratterjesztésért felel, más gyermekmunkát végez. Ha a presbitérium jól működik, azt a gyülekezet is érzi.

Alapítványuk a gyülekezet céljait szolgálja: idősök, ifjúsági munka, kirándulás, egy szóval: gyülekezetépítés. Évente egyszer Dévai Bíró Mátyás-díjat adnak át. Lelkész és felügyelő büszkén mutatja a plakettet: „Fontos az Isten dicsőségéért végzett gyülekezeti munka. Az éremhez méltatás jár, pénz nem. Pohorely Béla tiszteletbeli felügyelőnk munkája. Ez erkölcsi elismerés, életműdíj: az átlagot jóval meghaladó munkáért jár.”

Búcsúzóul a szívükön viselt kérések iránt érdeklődünk. „Erős hit, népes gyülekezet, biztonságos anyagi alap” – sorolja a felügyelő az imádságának témáit. A lelkész a családjával kezdi: „Ők a gyülekezet része, és ez fontos. Feleségem, Edina gyámügyi előadó, mindenben a támaszom. Johanna lányunk lelkészi pályára lépett. Immár menyasszony, esküvőre készül. Ádám fiam Győrben dolgozik, marketingterületen szerez diplomát januárban. Jó látni, mikor a gyerekeink boldogok. A gyülekezetet illetően a legfontosabb vágyam, hogy akik hozzánk tartoznak, érezzék: fontosak számunkra. Számontartjuk őket örömeikkel, bajokkal. Az óbudai gyülekezet egy család. Nem kívülről jönnek be: hazajönnek. Mint a tékozló fiú történetében: akik – újak vagy régiek – jönnek, azokat az Isten szeretetével várjuk.”

■ STIFNER KÓHATI DOROTTYA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Az arányérzék erénye

Puskás – A musical

A darab ősbemutatóját a Hősök terére tervezték, hogy azután hazánk több stadionjában is tapsolhassanak majd újra a nézők Puskás Öcsinek és a legendás aranycsapatnak. Többek között ennek a tervnek a megvalósítását is elodázta a koronavírus-járvány, az alkotók mindenestre előbemutatónak nevezték el a szabadtérre álmodott musical Erkel színházbeli premierjét. Azon kevesek azonban, akik augusztus 20-án délután vagy este láthatták Budapesten a Sente Vajk által írt és rendezett produkciót, méltán részesítették olyan ovációban „a Puskást”, mint akik napra pontosan hetvenöt évvel ezelőtt: amikor a labdarúgócsapat két góllal debütált – legelső válogatott meccsén.

„Győzni kell!” – hangzik el többször is a Puskás-musicalben a slágergyanús daltamra írt egyik kulcsmondat, és szó se róla, van abban valami lelkesítő, amikor több ezer szurkoló ajkáról harsan fel efféle buzdítás. Demokráciában talán nem gond, ha a politikai hatalmat gyakorlók is osztoznak a győzelmi vágyakban, az aranycsapat tündöklése és bukása azonban pártállami évekre esett. És e diktatúra – anno – azért is részesítette „kitüntetett figyelemben” a nemzeti labdarúgó-válogatottat, mert úgy vélte, hogy a focipályákon aratott győzelmek dicsősége magát a rendszert is fényezi.

Hja, az ember imádó lény – *homo adorans*. Merthogy ilyenek teremtett. Az Isten által teremtett ember imádatának persze kizárólag Teremtője felé kellene irányulnia. Akik azonban nem találtak rá az őket szüntelenül kereső Istenre (avagy elfordultak tőle), azok a Teremtő helyett teremtett dolgokat imádnak: holdat, napot, csillagokat, sztárokat, celebeket, bajnokokat... Vagy épp imádják azt, amire áhítoznak: a hatalmat, a sikert, a pénzt, illetve mindazt, ami ezekkel „birtokolható”. Nem kevesen pedig egyenesen önimádók. Nemcsak a Bibliából tudhatjuk tehát, hogy az imádat (enyhébb kifejezéssel élve: a rajongás) az emberben – úgymond – genetikailag kódolt.

Ne mossunk össze dolgokat – vehetné közbe valaki –, vannak azért itt fokozatok is: példaképekre például kifejezetten szüksége van az embernek életén minden korszakában. Rajongani Puskásért vagy az aranycsapatért azért talán

mégsem bálványimádás?! Nos, amíg a rajongás nem jelent „istenítést”, addig a lelkesedés – jó ügyekért, jó ügyeket képviselőkért – kétségkívül elfogadható, sőt kívánatos érzelmi megnyilvánulás.

E sorokat például a *Puskás – A musical* című előadás iránti lelkesedés íratja. Igaz, lelkesedésem egyik alapvető oka éppen az, hogy Sente Vajk és közvetlen alkotótársai – Juhász Levente zeneszer-

ző, Galambos Attila szövegíró, Túri Lajos Péter koreográfus – a nyilvánvaló kísértés ellenére sem törekedtek „mennyei magasságokig” bálványozni a címszereplőt és „aranyborjúcsordát” faragni minden idők legjobb magyar labdarúgó-válogatottjából, az 1950. május 14. – 1954. július 4. között veretlen aranycsapatból.

A terjedelmi korlátok miatt – no meg bízva abban, hogy előbb-utóbb másoknak is alkalmuk nyílna megtekinteni a

Puskás – A musical. Szereplők: Veréb Tamás, Fehér Tibor, Ember Márk, Cseh Dávid Péter, Berettyán Nándor, Pásztor Ádám, Nagy Sándor, Szerednyey Béla, Harsányi Levente, Cseke Péter, Kovács Gyopár, Szabó P. Szilveszter, Gubik Petra, Náray Erika, Barabás Kiss Zoltán. Zeneszerző: Juhász Levente. Koreográfus: Túri Lajos Péter. Rendezte: Sente Vajk, Hübér Tünde.

produkciót – adós kell hogy maradjak e nagyon magyar musical erényeinek részletezésével. A kítűnő arányérzékét azonban mindenképp meg kell említenem. Mert az előadás elsődlegesen ugyan az 1950–1956 között futballtörténelmet írt nemzeti tizenegyet, illetőleg az aranycsapatot szövetségi kapitányként irányító Puskás Ferencnek állít méltó emléket, ám nem csupán keblünket duzzasztja a focipályákon aratott sikorsorozat felidézésével, de legalább ennyire torkunkat is szorongatja a Rákosi-korszak mechanizmusának érzékeltetésével.

Negyedóra múltán már sejti a néző, hogy az alkotók nem fogják kicselezni a valódi drámát: ezt a csapatot nem a focipályán, hanem a partvonalon kívül verték szét. Ez a „sejtelem” viszont a második felvonás végéig kérdésessé teszi, hogy lelkesülten vagy lehangoltan hagyjuk-e majd el a nézőteret.

Vagy kilencven percet izgulhattunk úgy végig, hogy közben a Veréb Tamás alakította Puskás Öcsin kívül is megismerkedhettünk karakteres szereplőkkel, hallgathattunk kiválóan komponált zenét, csodálhattunk fergeteges táncokkal fűszerezett látványos koreográfiát... Az előadás legfőbb bravúrja, hogy a somorú igazságok csorbítása nélkül tudta eltölteni a nézőit jó értelemben vett hazafias büszkeséggel. Végtevére a hogyishívják diktátorok dicsőségét hirdetni hivatott stadion helyén tavaly átadott létesítmény neve: Puskás Aréna.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Lúdtoll, vaseke, méhkaptár

Berzsenyi Dániel emlékezete Niklán

Minden időben érdemes a Somogy megyei Niklára, a Berzsenyi Dániel-emlékházba látogatni, de aki szeptemberben keresi fel az evangélikus költő egykori kúriáját, az szerencsés esetben emlékebe felsejethet egy gesztenyét a „Dani uraság” saját kezével 1814-ben ültetett szelídgesztenyefa alól. S ha már arra járunk, a „niklai remete” egykori házából néhány percre található temetőben az 1776. május 7-én Egyházashetyén született koszorús költőnk síremlékénél elhelyezhetjük az emlékezés virágát, a falu központjában pedig a két éve nyitott interaktív méhészeti kiállításon a gazdálkodó Berzsenyi kedves tevékenységéről, a méhészkedésről tudhatunk meg többet, játékos formában. Mindezekről Komóczi Roland múzeumigazgató mesélt ottjártunkor.

– A múzeum kilincse zárt bejárati ajtaja mellett egy felirat kéri az odaérkezőt, hogy kétszer csengessen. Van ennek valamilyen különleges oka?

– 1995-ig ebben az ingatlanban lakott a költő dédunokája, lánykori nevén Berzsenyi Piroska. A hátsó részben volt egy szobája, és a látogatókat többek között ő vezette körbe. A turistaként ideérkezőktől azt kérte, hogy kétszer csengessenek, a hozzá érkező barátokat pedig egyszeri csengetés után a hátsó ajtón engedte be. Az emléke előtt tisztelegve kérjük mi is a látogatóinktól, hogy az ajtóhoz érkezve kétszer nyomják meg a csengőt. A ma már műemléki védettségű épületben a kiállítás egyébként 1954-ben egy teremmel nyílt meg, 1956-ban pedig további kettővel bővült.

– Az emlékházat felkeresőket egy másik tábla is várja az épület falán. A rajta olvasható információ szerint 1804-től 1836-ig ebben a házban lakott hazánk legnagyobb ódaköltője.

– Ezzel kapcsolatban pontosítanom kell, ugyanis amikor Berzsenyi Dániel 1804-ben Niklára költözött, ez az épület még nem állt. Feleségével, Dukai Takách Zsuzsannával egy kismemesi kúriában laktak, amelybe 1811-ben belecsapott egy villám, használhatatlanná téve az épületet. A költő akkor kezdte el építtetni ezt a jelenleg is látható házat, ahol 1812-től haláláig, 1836-ig élt. Háromhektáros, ma már természetvédelmi és tájvédelmi területté nyilvánított földbirtok is tartozik a kúriához.

– Ha kinézünk az emlékház ablakain, egy hívogatóan fás-ligetes területet látunk. A múzeumlátogatók is sétálhatnak ott?

– Természetesen. Sőt mindenkinek a figyelmébe ajánlom a kert nevezetességét: a Dani uraság saját kezével ültetett szelídgesztenyefát, amely, igaz, már kiszáradófélben van, de tavaly is termett még gesztenyét. Jeles alkalomból ültette Berzsenyi a fát: 1814-ben Döbrentei Gábor költő és nyelvész, valamint Wesselényi Miklós báró, az „árvízi hajós” látogatta meg a „niklai remetét”. S hogy emléket állítsanak e találkozásnak, egy-egy szelídgesztenyét és egy berkenyefát ültettek. Az egyik gesztenyefa még áll, a másik két fa időközben kidőlt; a tornácon egy-egy „szeletüket” azért még láthatjuk.

– Ahogyan említette is, a kiállítás anyaga három teremben tekinthető meg. Tudjuk, hogy az eredeti kúriának mely részei voltak ezek?

– Az első helyiség, amelyben most állunk, Berzsenyi idejében dolgozószobaként és hálószobaként szolgált. A kiállítás második terme a három fiúgyermek, Farkas, Antal és László szobája volt, a harmadikban pedig a költő Lídia nevű kislánya lakott. A múzeumban egyébként kevés eredeti berendezés látható, mivel a ház korábban szovjet parancsnoki épületként funkcionált, ezért szinte minden az enyészet martalékává vált. A kiállítás szervezői azonban igyekeztek visszaadni a Berzsenyi korabeli klasszicista hangulatot; a bútorok és a vitrinekben elhelyezett tárgyak a budapesti Petőfi Irodalmi Múzeum és a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum gyűjteményének köszönhetően vannak itt.

– A vitrinekben sok gazdasági témájú iromány is látható.

FOTÓ: KOMÓCZI ROLAND ARCHÍVUMBÓL

– Berzsenyit elsősorban költőként tartjuk számon, pedig ő figyelemre méltó gazdálkodó is volt. Házassága révén jókora földbirtokra tett szert, édesapjától is nagy birtokot örökölt, összességében tehát ezerkét-három hold föld és negyven hold szőlő büszke tulajdonosa volt. A tárlókban elhelyezett gazdasági feljegyzésekkel, édesapja könyvtárából származó gazdasági könyvekkel ezt az oldalát szerettük volna hangsúlyossá tenni. Mint ahogy Berzsenyi filozófus voltát szintén szeretnénk kiemelni, mert ő harmadsorban filozófus is volt. ►

– Ennek bizonyítéka az, hogy 1830-ban a Magyar Tudós Társaság – a mai Magyar Tudományos Akadémia elődje – filozófiai osztálya első vidéki rendes tagjának választotta. A második terembe lépve azonban a költő Berzsenyi kerül előtérbe. Itt mit emelne ki a kiállítás anyagából?

– Első renden természetesen Kis János evangélikus lelkészt, későbbi püspököt, korának jelentős költőjét, aki felfedezte barátjában az írói talentumot. Ugyanis rajtakapta versírás közben, elolvasta Berzsenyi költeményeit, és nagyon tetszettek neki. Néhányat elküldött Kazinczy Ferencnek, aki szintén meglátta benne a tehetséget. Az pedig, hogy mindketten felkarolták, biztatták, meghatározó lett az addig az asztalfióknak írogató kisnemesi gazdálkodó életében. A fali vitrinekben Horatius, Schiller, Goethe némely művei láthatók. Ezekről a szerzőktől Berzsenyi sokat olvasott, és erősen hatottak is rá. Édesapja úgy tartotta, hogy egy gyermeknek először a testi, fizikai erőnlétét kell megalapozni ahhoz, hogy az iskolai tudományokra szert tudjon tenni. Erre utal a tárlóban kihelyezett tarsoly, kard és pisztoly is mint az akkori nemesember „alapfelszerelése”. Berzsenyi Lajos a „firkászást” ezzel szemben nem nemesembernek való foglalkozásnak gondolta – bár maga is művelt ember volt –, úgyhogy eleinte óvta a fiát ezektől a művektől, de a fiatal Dániel sokszor éjszaka olvasta az apja könyvtárából kicsent könyveket. A második teremben hangsúlyos helyen látható Ócsai Károly fafaragóművész Berzsenyi-arcképe, a körülötte levő hullámok a pannon tájat akarják szimbolizálni. Mivel a 18. században a közeli Somogyvárig húzódott a Balaton, emiatt Nikla lápos, ingoványos terület volt.

– A vele szembeni vitrinben az evangélikus költőnőről, Dukai Takách Juditról készült arcképmásolat kiemelt helyet kapott.

– A feleség unokahúga Berzsenyi számára valószínűleg a szellemi társat jelentette. Zsuzsanna, a felesége ugyanis mindössze tizennégy éves volt, amikor házasságot kötöttek – az ifjú férj pedig huszonhárom –, Judittal azonban szellemileg közelebb állhattak egymáshoz, hiszen Judit is költő volt. Berzsenyi verset is írt hozzá. Festetics György gróf, Berzsenyi nagy tisztelője 1817-ben mindkettőjüket meghívta a keszthelyi heliko-

ni ünnepségre [kétévente megrendezett kulturális seregszemle; eredetileg Festetics György alapította 1817-ben – a szerk.].

– **Úgy tudom, a költő és a keszthelyi gróf kölcsönösen tisztelték egymást, és hatottak is egymás gondolkodására.**

– Így van. Festeticsnek annyira tetszett Berzsenyi megjelent verseskötete, hogy a leírások szerint tisztelete jeléül levett süveggel fogadta az említett ünnepségre érkező költőt. A gróf felvilágosult nézetei pozitív irányban hatottak Berzsenyi gondolkodására. Keszthelyen például Festetics egyedülálló gazdasági tanintézetet állított fel, amelynek cselédképző része is volt. Berzsenyi szintén jó gazda hírében állt, amellet segítőkéz embernek tartották. A falu nincstelen, betegeskedő embereinek például nem alamizsnát adott, hanem éticsiga gyűjtésére buzdította őket. Mivel nagyon szerette az éticsigából készült ételt, némi fizetség fejében a falu csigapásztorai jócskán vittek is neki. Amikor Berzsenyi 1836. február 24-én meghalt, fagyos, zord napok voltak. A falu lakosai azonban nem törődtek ezzel, és a környék apraja-nagyja elkísérte őt az utolsó földi útján. A hideg ellenére tizenhat hűséges embere – legnagyobb nagyrabecsülésüket és tiszteletüket kifejezve – bő gatyás paraszti viseletben, lobogós fehér ingben vitte ki Dani uraságot a temetőbe.

– **Pedig van egy kis távolság a kúria és a temető között...**

– Ma is egy szép, árnyas út vezet odáig. A Berzsenyi család sírjához bárki ellátogathat. Tisztelete jeléül Somogy vármegye 1860-ban állíttatott egy obeliszket.

– **Ha három dolgot kellene kiemelnie a kiállítás harmadik termében, melyek lennének azok?**

– Két eredeti tárgyi emlék: egy selmeci pipa és egy aransujtásos nemesi díszöv, mindkettő Berzsenyi Dániel volt. Harmadikként pedig egy portrékép másolatára hívnám fel a figyelmet. Az eredetijét a költő Bécsben készítette, ugyanis nem volt megelégedve azzal az őt idealiztikusan ábrázoló portréval, amelyet a mai napig a legtöbbször használunk.

– **Az emlékházba jövet elhaladtunk az interaktív méhészeti kiállítás épülete előtt. Mondana arról is néhány szót?**

– Berzsenyi komoly részt vállalt a méhészet niklai meghonosításában. A mézkészítésnek azóta is fontos szerepe van a településen, több család ma is méhészet-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

ből él. Az interaktív méhészeti kiállítás 2018 szeptemberében nyílt abban a házban, amely eredetileg a Berzsenyi család tulajdonában volt, majd ez adott otthont a település kultúrházának. Az odalátogatók a múlt képviselőjében a mézkészítés régi tárgyi hagyatékaival ismerkedhetnek meg, amelyeket modern multimédiás eszközök egészítenek ki. Így például a nagyterembe belépőket egy kivetítő segítsé-

gével Berzsenyi „élőszóval” köszönti, de átsétálhatunk egy méhekkel teli virágos réten is, és úgy pergethetünk mézet, hogy stopperóra méri a teljesítményünket, illetve megváltoztathatjuk a falra három dimenzióban kivetített méhészt ruháját, fejfedőjét. Minden korosztály kedvére található magának játékos feladatot a kiállításon.

■ BODA ZSUZSA

Istenhez hívó harangok kutatóinak nyomában

Magyarország harangjairól elsőként a Kossuth rádióban hallható déli harangszó juthat az eszünkbe. A világhálón azonban ezen ismeretünk jelentősen tovább bővíthet, ha három fiatalember különleges hobbijának köszönhetően rátalálunk azokra a felvételekre, amelyek több mint háromszáz harangunk hangját rögzítik. Az ifjú harangkutatók közül Komáromi Dániel és Szládik Marcell számolt be szenvedélyükről.

A százhalombattai Komáromi Dániel idén kezdi felsőfokú tanulmányait a Dunaujvárosi Egyetem mérnökinformatikus szakán, a monori Szládik Marcell pedig még szakgimnáziumi tanuló. Társukkal, az egri gimnazista Fónad Bálinttal együtt öt éve járják az országot, hogy mostanra több mint háromszáz templom harangját rögzítsék, és közkinccsé tegyék felméréseiket.

Szládik Marcelltól megtudtuk, hogy kiskora óta érdekli a téma iránt: „Először kívülről, még telefonnal kezdtem videózni a templomokat és felvenni a harangszót. Idővel egyre több tapasztalatot szereztem, mára közel háromszáz templomban videóztam.” Komáromi Dá-

niel hozzátette: „Eleinte a harang hangja tetszett és az, hogy hangosan szól, majd amikor megtudtam és megértettem, hogy miért szól a harang, akkor tovább fokozódott az érdeklődésem. Az utóbbi években a harang vallásos vetülete egyre fontosabbá vált számomra.” A fiatalember beszámolt arról, hogy a megosztott videók által találtak egymásra, és kezdtek el közös utakat szervezni. „A jó társaságon túl ez a rögzítés szempontjából is hasznos, hiszen a templomtornyokba diktafonokkal, kamerákkal megyünk. Együtt a fények beállítása is egyszerűbben megoldható.”

Komáromi, Szládik és Fónad videók a harangokat, valamint rögzítik

a rajtuk szereplő adatokat és az alsó átmérőjüket, majd a felméréseket a videóval együtt közzéteszik a YouTube-csatornáikon. A gyűjtésről Szládik elmondta: „Ahol az adottságok engedik, ott teljesen megközelítjük a harangokat, felvesszük és felírjuk az adataikat. Ez sajnos nem minden toronyban kivitelezhető, mert több helyen olyan állapotok vannak, hogy életveszélyes a harangokhoz közel kerülni.”

Védőszent protestáns toronyban

Szládik Marcell a beszélgetésünk során kitért arra, hogy a különböző felekezetek esetében eltérő a felirat és a díszítés. „A római katolikus harangokon gyakran láthatunk védőszenteket. Evangélikus harangokon a Luther-rózsa a leggyakoribb ábrázolás, míg a reformátusoknál főleg a kehely vagy a bárány szimbólumát találjuk. Ugyanakkor az 1800-as

évekből fennmaradt vagy a még korábban készült harangok esetében olyan előfordul, hogy protestáns templomban védőszent látható a harangon. Ez annak köszönhető, hogy régebben több harangöntő előre készített munkákat, amelyeket különböző vásárokon árultak. Így kerülhettek katolikus védőszentekkel díszített harangok protestáns tornyokba.”

Komáromi Dániel hozzátette, hogy sok olyan haranggal találkozta már, amelyeket valakinek az emlékére öntettek. Ilyenkor a harangon hosszabb feliratok szoktak szerepelni. Érdekeség továbbá, hogy meglehetősen ritkán olvasható bibliai idézet a harangon. Dániel azt is kifejtette, hogy koronként is különbséget lehet tenni a harangok között: „Az 1700-as években még nem állt a mesterek rendelkezésére olyan eszköz, amivel teljesen egy vonalba tudták volna rendezni a betűket, így megesett, hogy régi harangok feliratán egy-két betű elcsúszott.”

Ahogy a harang szól

„Talán kevéssé gondolunk bele, hogy míg elődeink kézi harangozással a különböző ünnepeket és a veszélyt is jelezni tudták, addig a motorizálással szinte teljesen eltűnt a magyar harangozási kultúra” – mondta Komáromi Dániel, majd kifejtette, hogy régebben külön haranghúzási technika alkalmazásával jelezték gyülekezeti tag halálát, de katolikus templomok esetében a napszakok kiharangozására is eltérő technika szolgált. „Mára egy-két faluhelyen kívül sehol sem maradt meg ez a szokás.”

Arra a kérdésre, hogy milyen harangozások voltak még, a százhalombattai fiatalember elmondta, hogy evangélikusoknál a *Miatyánk* alatt fordult még elő harangozás. Római katolikusoknál mise alatt úrfelmutatásra és evangéliumra harangoztak. Ezenkívül szokás volt a péntek délután háromórai harangozás Krisztus kereszthalálának emlékére. Néhány helyen a csütörtök esti *Úrangyala* imádság után a halottakért való imádságra hívó lélekharang megszólaltatása is előfordult. Ezt követően pedig a templom legnagyobb harangját húzták meg, Krisztus kinszenvedésének emlékére.

Komáromi Dániel arról is szólt, hogy a misék és istentiszteletek előtt negyed- és fél órával ökumenikusan ma is jelen van a hívogatás, amely a híveknek bejelenti:

hamarosan istentisztelet lesz. Ezt általában a legnagyobb, majd egy kisebb harang jelzi. Az istentisztelet kezdetén pedig régebben szinte mindenhol minden harang megszólalt, kivéve, ahol nagyon sok harang volt, ott csak ünnepekkor húzták meg az összeset.

Örömteli gyűjtőutak

Beszélgetőtársainktól megtudtuk, hogy az egyes túrák megszervezését már hetekkel korábban elkezdik, de így is előfordul, hogy válaszokat csak az indulás előtt egy-két nappal kapnak, s így bizonytalanul kelnek útra, nem tudva, hány templom harangját tudják majd rögzíteni.

vül indítottunk egy blogot is, ily módon a felmért adatokat szintén közzé kívánjuk tenni” – mondta Szládik Marcell. Arra a kérdésre, hogy a több száz templom felkeresését milyen támogatással végzik, megtudtuk, hogy az utazást, a szállást, a technikai felszereléseket mind maguk finanszírozzák. „Szabadidőnk nagy részét erre fordítjuk, mert ez a fő hobbink” – fogalmazott Komáromi Dániel, hozzátéve, hogy ő például autodidakta módon tanul orgonálni, de tervezi, hogy jövőre kántorképzőbe is beiratkozik. A harang és az orgona kapcsolatáról kifejtette: „Mindkettő az emberekhez szól. A harang imádságra, elmélkedésre, istentiszteletre hívja az embereket, míg az orgona az istentisz-

FOTÓK KOMÁROMI DÁNIEL ÉS SZLÁDIK MARCELL ARCHÍVUMÁBÓL

A tervezésnél összegyűjtik egy-egy környék harangjait, és felveszik a kapcsolatot a helyi gyülekezettel. Ilyenkor figyelembe veszik az elődök adatrögzítéseit. Ebben elsősorban Patay Pál, a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott főmuzeológusa, a csővári evangélikus gyülekezet egykori felügyelője, harangkutató felméréseire támaszkodnak. A Pataynál szereplő templomokat abban az esetben keresik csak fel, ha az a kutatás már elavult, mert a gyülekezet újabb harangot öntött azóta, vagy esetleg harangcsere történt. Így az ifjú harangkutatók csak azokra a helyekre mennek el, ahol korábban még nem volt kutatómunka. Ezzel kívánnak újat mutatni az érdeklődőknek, valamint így népszerűsítik az adott templomot.

„Saját örömről túl az a célunk, hogy az érdeklődők számára elérhetővé tegyük a felméréseinket. Videóinkon ki-

telet kiteljesedésében segíthet. Mindkét hangszer azt fejezi ki, hogy Isten hívja és várja az embereket az ő országába.”

A fiatalember felidézte, hogy meghatározó élménye volt, amikor eljutott a budapesti Mátyás-templom harangjaihoz, valamint Magyarország legnagyobb harangjának, a budapesti Szent István-bazilika 1990-ben készült nagyharangjának a megtekintését emelte még ki. Szládik Marcell is több kedvencről számolt be, leghangsúlyosabban a gombai református templom harangjáról.

Fónad Bálint, Komáromi Dániel és Szládik Marcell nemcsak hobbiként, hanem hivatásként is tekint a harangkutatásra. Bizunk benne, hogy az eddigi háromszáz harang rögzítését sok további gyűjtőút követi, s ezáltal a 21. század eleji harangkincsünket is megőrik.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Műveld és őrizd!

Egyházunk összefogása a teremtett világ védelméért

A Magyarországi Evangélikus Egyház szeptember 27. és október 4. között ünnepli a teremtés hetét. Az ökumenikus kezdeményezés kapcsán újrakezdésről, a teremtésvédelem szerepéről és az ideji programokról kérdeztük Koltai Zsuzsát, egyházunk teremtésvédelmi munkaágának koordinátorát és Gáncs Tamást, az Ararát munkacsoport elnökét.

– Az Ararát mindmáig az újrakezdehető élet jelképe – olvasható a teremtésvédelmi munkacsoport bemutatkozásában a honlapjukon. Kezdjük azzal, hogy pontosan mit jelent az újrakezdehető élet.

Gáncs Tamás: Azt tapasztaltam lelkeszként, de magánemberként is, hogy hihetetlen ereje van az újrakezdésnek. A teremtésvédelmi csoport elnevezésének az egyik teológiai alapja, hogy olyan Istenünk van, olyan Istenben hiszünk, aki mindig ad új esélyt. Nemcsak az Ószövetségben jelenik meg erős motívumként az újrakezdés, de az Újszövetségben is. Jézus ígéhirdetésében, találkozásainál, a páli levelekben vagy éppen a *Jelenések könyvében* is központi szerepet kap. Isten új esélyt adó Isten.

– Sokszor mondják, hogy sosem késő újrakezdeni, ugyanakkor nagyon nehéz megtenni az első lépést. Hogyan lehet nekikezdeni, akár a teremtésvédelemnek is?

G. T.: Amikor valamit újrakezdünk, az első kihívás, hogy valamit el kell engedni, ami eddig megkötött. Ez igaz az első teremtésvédelmi lépésre is. Emellett persze tudatosítanunk kell magunkban újra meg újra, hogy ez egy folyamat része, naponkénti döntések sokaságával. Luther nem véletlenül beszélt a naponkénti megtérésről. Az ökológiai megtérés, amelyről Ferenc pápa is beszélt, ugyanígy működik. Minden egyes nap nemet kell mondanivalamire, hogy igent tudjunk mondanivalami mellett. Ami nagyon fontos: nem holnap kell elkezdni, hanem ma.

– A teremtés hetére készülünk. Az ideji téma a *Teremtő bizonytalanság* – „*A remény nem csal meg*”, Róm 5,5a alapján. Miért épp ezt választották?

Koltai Zsuzsa: Az ideji év a világjárvány árnyékában rendkívül erősen és közvetlen formában ismertette meg velünk a bizonytalanságot. Most még erősebben érezzük, hogy mi, emberek mennyire sze-

MŰVELD ÉS ŐRIZD
EVANGÉLIKUS EGYHÁZI
TEREMTÉSVÉDELMI PROGRAM

retjük az ügyeinket, életünket kontrolláltan vezetni, és nem utolsósorban ez az irányítási igényünk mennyire nagy hatással terjed ki olyan területekre is, amelyekbe a beavatkozás bőven nem „természetes” hatáskörünk. Amikor az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport a *Teremtő bizonytalanságot* választotta az ideji év témájának Pál *Rómabeliekhez írt levelének* idézett része alapján, akkor arra kívántunk hangsúlyt helyezni, hogy állnak előttünk a Bibliában is, és a környezetünkben is olyan példák, ha úgy tetszik, jó gyakorlatok, magatartás- és gondolkodásbeli minták, amelyek pont a bizonytalanság időszakában és a bizonytalanság ellenében teremtenek értéket az emberi sors kiszolgáltatottságának és a szenvedésnek a tudomásulvételével, de abba nem belenyugodva. Azt gondolom, ez a téma elénk helyezi, hogy a bizonytalan helyzetben is van érvényes embertársi, felebaráti válasz a szenvedésre, megpróbáltatásra, nehézségre, és nekünk, keresztényeknek a világjárvány közepén is van bőven mondanivalónk Istenről, emberről és embertársi szeretetről. Hadd idézzek Nobilis Máriónak [*római katolikus pap, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola adjunktusa – a szerk.*] a *Teremtés hete* füzet bevezetőjében az ideji témával kapcsolatban megfogalmazott gondolataiból: „Isten nem minden bizonytalanságtól és szenvedéstől megvédő, hanem azokban is velünk lévő szeretetet ígér.”

– Melyek az idei teremtés hetének főbb gondolatai?

K. Zs.: A programfüzet meditációi napi bontásban a Pál apostoli idézet ívét járják végig, kezdődően a szenvedéssel, megpróbáltatásokkal, a türelemmel, a kipróbáltság erényével, a reményen keresztül a Szentlélek ajándékán át megérkezve Isten szívünkbe áradó szeretetéhez. Reméljük, hogy az ív a közös ünnepléseken és gyülekezeti alkalmakon keresztül kibontakozik majd annak a tartalmi egységében is. Sarokpontnak a rövidítésként általunk is választott „A remény nem csal meg” gondolatot és Isten szeretetének témáját említeném. Lehet, hogy elsőre furcsának hat ezekről beszélni egy világvjárvány nyomorúságainak közepén, de azt gondolom, hogy a remény sokszor túlhasznált fogalma pont egy ilyen helyzetben rehabilitálható, ilyenkor élehető át igazi jelentése, és különböztethető jól meg például a bizonyosságra való igénytől. A remény olyan kincs, ami az ismeretlenre való folyamatos és megújuló pozitív válaszunk. Isten szeretetéről mindig jó és aktuális beszélni, fontos a legkülönbözőbb élethelyzetekben megfogalmazni ennek üzenetét. A hét kapcsán kiemelném: a hét gondolatkörének zárása, az Isten szeretete kifejezően kapcsolódik össze a másik, a felebarát szeretetével és önmagunk szeretetével. Amikor az ember képes felismerni teremtményi voltát, törekenységét, megéli Isten szívünkbe áradó szeretetét, akkor ahhoz is közelebb kerül, hogy a világban neki szánt helyen élje életét: a teremtmények között, szeretettel.

– Hogyan látják, mennyire került fókuszba a teremtésvédelem az egyházban és Magyarországon az utóbbi időben?

G. T.: Mind a társadalomban, mind az egyházakban erősödő tendencia érezhető az ügy felkarolása iránt. Természetesen a médiafigyelem, a meghökkentő számok és képsorok sokakat felráztak, de ez önmagában még kevés. Az lenne az ideális, ha ebből a sokból konkrét tettek születnének. A keresztény hitvallásunk része, hogy vigyázunk arra, amit ránk bízott az Isten. Azt érzékelem, hogy az elmúlt években a teremtés hetének meghirdetésével a gyülekezeteink is elkezdtek erőteljesebben összpontosítani a teremtett világ értékeire. Azt tapasztalom, hogy egyre többen kezdtek ráeszmélni: a teremtett világ védelme hitvallásbeli kérdés, nem pedig úri huncutság. Gyü-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

lekezeti lelkeszként örömmel látom, hogy egyre többen kötelezik el magukat az ügy mellett, és próbálják ennek fényében élni az életüket. A gyülekezeteknek, egyházaknak kulcsszerepük van. Nemcsak hitvallási, de hitelességi kérdés is ez. Üzenet a társadalomban élve, a társadalom felé, a társadalomért. Óriási ereje van annak, hogy ez ökumenikus összefogásban valósulhat meg.

K. Zs.: A Magyarországon is, és világszinten is fokozódó figyelem mellett örömmel tapasztalom, hogy a teremtett világ értékeinek óvására tett erőfeszítéseket egyházunkban is egyre nagyobb érdeklődés és figyelem övezi. Sokan keresnek meg minket, örömmel üdvözlük a teremtésvédelmi munkaág létrejöttét, és egyre többen csatlakoznak kezdeményezésünkhöz. Már a tavalyi évben is tapasztalható volt a teremtés hetének ünneplése kapcsán is, hogy ebben az időszakban sok gyülekezet, nevelési, oktatási és diakóniai intézmény fordít figyelmet arra, hogy valamilyen alkalom keretében hangsúlyt adjon a teremtésvédelmi témáknak, akár az istentiszteleti és lelki élet keretében, akár kifejezetten a természet állapotát javító akciótevékenységként, akár szemléletformáló, érzékenyítő alkalmakon keresztül. Ezen a tapasztalaton felbuzdulva az idejében is meghirdettük a *Teremtés heti helyi akció* felhívásunkat, amelynek célja egyrészt minél többeket bátorítani arra, hogy csatlakozzanak a közös ünneplés-

hez, cselekvéshez, másrészt hogy ezekről az eseményekről minél többen tudomást szerezhessenek. Ötletek gyűjtéséhez ajánlom a Terentesunnepe.hu oldalt.

– Mit kell tudnunk a szeptember 1-jén a gyülekezetekben induló *Műveld és őrizd!* evangélikus egyházi teremtésvédelmi programról?

K. Zs.: Az egyházunkat átfogó teremtésvédelmi programot az egyház központilag indítja, és szeptember 1-jétől önkéntesen csatlakozhatnak hozzá gyülekezetek, a későbbiekben nevelési és oktatási intézmények, diakóniai intézmények, irodák, hivatalok, konferencia- és miszsiói központok, egyházi alapítványok, egyesületek, közösségek. A Magyarországi Evangélikus Egyház teremtésvédelmi programja ökumenikusan nyitott, más felekezetekhez tartozó közösségek jelentkezése is elfogadott. A közösségek saját indíttatásukból jelentkeznek, maguk határozhatják meg céljaikat, szándékaikat, az elköteleződés mértékét, és maguk állítják össze a közösség teremtésvédelmi programját. Az Ararát teremtésvédelmi munkaág keretét és segítséget biztosít a vállalás egyedi tervezéséhez, összeállításához és megvalósításához. A teremtésvédelmi programban való részvétel lehetőség a közösségek együttműködésére, a régiók ilyen szempontú összetartására, a hálózatos működés kialakítására. További információk a Meet.lutheran.hu oldalon találhatóak.

■ K. B.

Ahhoz, hogy higgyem, látnom is kell Krisztust?

Krisztus-ábrázolások a festészetben

Természetesen nem tudjuk, milyen lehetett Jézus külseje, de a modern technikai eszközöknek köszönhetően láthattuk már, hogyan nézhetett ki egy átlagember Krisztus korában. A keresztények mindig is szerették volna látni Jézus hiteles képmását, így a művészeti hagyomány igyekezett azt láttatni. Ne felejtjük el azt sem, hogy Jézus arcának „keresése” hajtóereje és problémája is a keresztény képi nyelv kialakulásának. A téma aktuális, hiszen az elmúlt hónapokban számos sajtóorgánium és mozgalom kéri számon az európai festészetben, hogy európai, fehér Krisztus-képet teremtett. Mégis mit tart a hagyomány Krisztus hiteles képmásának?

A *Mandyllion*, más néven Krisztus szent arca úgynevezett *akheiropoiéton* alkotás, azaz nem ember alkotta kép. Olyan mű, amelyet a legendák szerint Krisztus maga hozott létre, arcát egy kendőben megtörölve. A történet szerint Edessza ura, Abgar szír király leprában szenvedett, és elküldte Tádét Jézushoz, hogy hozza el őt az udvarába. Felajánlotta neki, hogy nála élhet, hirdetheti az ígét. Krisztus nem fogadta el a meghívást, így Abgar azt kérte küldöttétől, hogy legalább fesse meg neki Jézus arcképét, ha maga személyesen nem láthatja őt, hiszen betegsége akadályozza az út megtételében. Tádé azonban képtelen volt megörökíteni Jézus arcvonásait. Krisztus ezt látva megtörölte arcát egy nedves kendőben, amelyen ott maradt vonásainak a lenyomata. A küldött

ezzel a Krisztus által készített portréval tért haza. Amikor a király kezébe vette a képet, csodálatos módon meggyógyult.

A történet legkorábbi forrása 5. századi, tehát jóval későbbi, mint ahogy Krisztus élt, s maga az Abgar-kép sem maradt ránk, csupán másolatai. Talán sokaknak eszébe jut erről Veronika – *vera icon*, azaz „igaz képmás” – története, amely szerint a nő odanyújtotta a kendőjét a keresztet hordozó Krisztusnak, aki megtörölte benne az arcát, és ezzel csodálatos módon megörökítette a vonásait. Érdekes adalék a történethez, hogy az Abgar-kép ereklyeként a 13. század elejéig Konstantinápolyban volt (I. Rómanosz bizánci császár szerezte meg Edesszából), de a város kifosztásakor nyoma veszett. Ekkor tűnt fel Nyugaton

Jan van Eyck: Krisztus igazi képmása (1438 után)

A luccai Volto Santo (részlet)

Madonna és a gyermek Krisztus ábrázolása Etiópiából

Veronika kendője mint ereklye, amelyet egyes kutatók szerint a francia király, IX. Lajos birtokolt (s a francia forradalommal a hatalmas ereklyegyűjteményével együtt talán örökre elveszett). Sokszor együtt emlegetik e két képtípust a torinói lepellel is, amely azonban sokkal inkább a feltámadás bizonyítékaként fontos számunkra, semmint képmásként.

Mit látunk az Abgar-képeken? Krisztus arcát szemből, frontálisan ábrázolják. Homloka ráncokkal redőzött, orra hosszúkás. Haja közepén elválasztott, vállig érő, szakállja jellemzően három tincsbe rendeződik, mivel vizes. Arca sötét, napbarnított. Ezt az ábrázolási típust vette alapul számos németalföldi festő

a 15. században, amikor felelevenítették Krisztus képmásának témáját, s később Dürer is: híres önarcképének megalkotásakor ennek a képtípusnak a rögzült ikonográfiai elemeit használta fel tudatosan. Műve egyfajta ars poetica: a művész alkotóerejét a Teremtő alkotóerejéhez hasonlítja.

De más történetek is szólnak arról, hogy a művész képtelen Krisztus arcát megörökíteni. A luccai *Volto Santo* (a kifejezés jelentése ugyancsak szent arc) közel két és fél méter magas, diófából készült szobor. A legenda szerint eredetijét az a Nikodémus faragta, aki ott volt Krisztus keresztről való levételekor, és segédkezett a sírba tételnél. Azonban Jézus arcát képtelen volt kifaragni, s éjszaka, amíg aludt, angyalok formálták meg helyette.

Az nem meglepő, hogy a korai ókeresztény időszakból főként szimbolikus Krisztus-ábrázolások maradtak ránk (például jó pásztor), hiszen olyan korról beszélünk, amikor üldözték a keresztényeket, így művészetük, képi nyelvük a szimbólumok mentén született meg, felhasználva az addigra kialakult antik művészet nyelvét. Azonban azt is látnunk kell, hogy minden kultúra megteremtette és megteremtette maga istenképét, így a Krisztus-képét is, amely földrajzi régióként és korszakokként igen változatos.

Keresztényként a Krisztus látása iránti vágy mindnyájunkra jellemző, maga Krisztus is azt mondja: „Aki engem lát, látja az Atyát.” (Jn 14,9) Azonban nem szabad elfelednünk a legfontosabbat: „Mert most tükör által homályosan látunk, akkor pedig színről színre; most töredékes az ismeretem, akkor pedig úgy fogok ismerni, ahogyan engem is megismert Isten. Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.” (1Kor 13,12–13)

■ ISÓ M. EMESE

A keresztre feszítés egy kínai kerámián

A művészettörténész szerző írásának eredetije augusztus 23-án jelent meg a Kötőszó evangélikus közéleti blogon.

Csalán, bogáncs, darázs és társaik

– Au! – visít a fiam. – Anya, megcsípett a csalán! Nem akarom, hogy fájjon!

– Juj, engem is! – kontráz rá a lányom. – Minek is teremtett ilyeneket Isten?!

Hát igen, elég hamar eljutunk ideig, hogy Isten a hibás mindenért, ami ne-

künk kellemetlen. Ugyanakkor meg ami jó, az természetes, arról már nem Isten tehet.

A csaláncsípés persze tényleg fáj. Szívesen enyhíteném is, de egyetlen pillanat alatt nem fogok tudni segíteni nekik. És ha az ember nem gondol rá, hamar meg

is lehet feledkezni arról a kis csípésről. Mi több, azt is tudom, hogy a csaláncsípés nemcsak rossz, hanem hosszú távon egyenesen jó is lehet. Régi filmekben látni, hogy kövér gazdagok csalánnal csapkodtatták fájós derekukat, gerincüket. Mert a csípése gyógyító. Igaz, a gyerekeim nem kövérek és nem gazdagok, de nekik sem fog ártani.

Különben meg azért járkalunk térdig csalán között a lurkókkal, mert a kaszálás utáni friss hajtásokat szedem éppen. Télen, amikor kevés a vitaminban gazdag gyümölcs, gyengébb az ember szervezete, időnként jót tesz egy kis gyógytea, amelynek az egyik alkotóeleme éppen ez a csípős növényke.

A gyerekeim éppígy nem értik a bogáncs létezésének értelmét sem: az is csak egy kellemetlenkedő gaz a szemükben. Pedig a szülők, nagyszülők egyik fontos segítője ez a lila virágú csoda is. Nekem is van ilyen máriatövis- (= bogáncs-) tartalmú teám.

És itt van a darázs- és a méhcsípés, amely szintén nem kellemes, viszont hasznos az embernek. A fájós térdek, bokák gyógyítója. Van, aki akaratlanul jár ilyen kezelésre. Persze nem a kisgyerekekre jellemző ez.

Bár ma már a gyógyszereket szinte csak szirup formájában meg cukorral bevont, jóízű – vagy legalábbis nem kellemetlen ízű – tablettaként kapják a gyerekek, a gyógynövények hatóanyagai bizony gyakran a legkevésbé sem arról ismeretesek, hogy finomak lennének. Sok közöttük a keserű, a csípős, a bűdös. Csak Isten tudja, miért van ez így.

De persze nemcsak a csalánról és a kellemetlen ízekkel vagyunk így, hanem általában mindennel, ami kellemetlen.

Mire jók még a gyógyfüvek? A citromfűteától jobban alszunk • a mentateától megnyugszik a pocakunk • a kömény segít az emésztésben • a cickafark görcsoldó • a hársfa virága segít, ha meghűltünk • a kakukkfű köhögéskor gyorsítja a gyógyulást • a zsálya torokfertőtlenítő.

★

• **Készíts illatos arclemosót!** Forralj fel két deciliter vizet, önts le vele négy-öt kamillavirágot, három-öt szál levendulavirágot, esetleg rózsaszirmot. Takard le, várd meg, amíg kihűl, aztán tartsd hűtőben. Reggel és este mosd le vele az arcodat. A bőröd hálás lesz érte.

• **Egy jó limonádét?** A citrom- és cukoralapú limonádét feldobhatod egy-két illatos levéllel: a citromfű és a menta a leginkább megfelelő erre.

• **Komló és gyömbér.** A sör a kesernyés ízét a komlónak köszönheti. A komló szára, a levele olyan kis karmokkal van tele, hogy az ember kerüli, ahogy tudja. Tobozkái viszont fontos anyagokat tartalmaznak: a komlóból készült tea átlátszóság esetén enyhe altatóként és idegesség ellen, nyugtatóként fogyasztható. A gyömbért szintén használják ízesítésre is, az üdítő palackján sokszor „ginger” alakban látható (csak magában megkóstolva nem valami barátságos ízű), gyulladáscsökkentő hatása is, megfázás és hörghurut esetén szintén használható, és émelygésnél, hányingernél is segítségünkre lehet. Enyhítheti az emésztési zavarokat, étvágyjavító hatása is van.

• **Menta, zsálya...** Aki szereti a torokfertőtlenítő cukorkákat, valószínűleg szintén menta-, zsálya-, eukaliptusz-, kakukkfű- és ánizsalapú édességekkel gyögyulgat.

Az az igazság, hogy magamtól én is elkerülném a rossz napokat, ahogy a gyerekeim a kellemetlenségeket. Csak mosolygok magamban, amikor arról esik szó, hogy bárcsak ne lenne iskola. Most tavasszal megtapasztaltuk, hogy milyen úgy tanulni, ha csak a lecke a miénk, a többiek közelsége, a barátság meg nem. És azt hiszem, máris másképp gondolunk a sulira.

A száz évvel ezelőtt vagy még régebben élt gyerekeknek egészen más jelentett ez az intézmény: akkor voltak szerencsések, ha a szüleik megengedhették maguknak, hogy taníttassák őket. Sok-sok gyereknek iskola helyett azonban már egész kicsiként, nyolc-tíz évesen is keményen kellett dolgoznia naphosszat. Mi pedig azt gondoljuk, a minden kellemetlenségtől mentes élet volna az igazán nekünk való – van ebben valami furcsa, igaz?

Aki sportol, tudja, milyen a fáradtság, az izomláz, az izzadságszag, sőt a kudarc is. De ők tudják azt is, milyen az egészséges alvás, a jó étvágy, a felfrissülés és a megvalósult tervek feletti öröm. Ugyanígy van ez minden nehézséggel, ami adódik. Bár nem vágyunk rá, egy porcikánk sem kívánja igazán, mégis a javunkra van.

Van egy régi mese egy panaszkodó emberről, aki mindig mérgelődött az időjárás miatt. Ha esett, ha nem, ő folyton csak arról beszélt, hogy Isten mennyire nem ért hozzá, mi a jó őneki. Telt-múlt az idő, semmi nem változott, hiába volt enyhe a tél, esős a tavasz, az ember elégedetlenkedése csak nem múlt el. Egyszer aztán megelégette Isten az ember morgolódását, és egy évig a kezébe adta a döntést arról, milyen legyen az időjárás. Amikor esőt kért, esett, amikor nap-sütést, akkor szép idő volt. Nagyon tetszett az embernek, hogy minden úgy van, ahogy ő akarja. Ám amikor eljött az aratás ideje, megdöbbenve tapasztalta, hogy a termés igencsak gyenge lett. Pedig ő aztán tényleg mindent nagyon szépen rendezett el. Mi lehet hát a baj mégis? Isten mosolyogva válaszolt az embernek: „Tudod, mindennel számoltál, csak a növényeket megerősítő viharokat hagytad ki” – és ezzel eltűnt az ember szeme elől.

Azóta újra vannak viharok, fújnak szelek, esik eső néha vasárnap is, de az ember már nem panaszkodik, mert megértette, hogy vannak dolgok, amelyekhez nem ő ért igazán.

Jó volt ezt most elmesélni nektek. Azt hiszem, pár dologban én is elfeledkeztem magamról mostanában. ■

BÓDI KATALIN RAJZAI

Máté 6:28-30

Ha a növények levelein található betűket beírod a gyökereknél olvasható sorok üres helyeire, megkapod az aranymondást

Kiállításmegnyitó. Az Evangélikus Országos Múzeum (1052 Budapest V., Deák Ferenc tér 4.) tisztelettel meghívja önt szeptember 15-én, kedden 17.30 órára a *Lengyel Péter 70 – művésztanár az Ipoly mentéről* című kiállításának megnyitójára. A kiállítást H. Szilasi Ágota művészettörténész nyitja meg. Közreműködik a Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Intézetének Mandák kórusa. A kiállítás október 15-ig látogatható, hétfő kivételével naponta 10 és 18 óra között. A koronavírus-járványra való tekintettel a múzeum területén kötelező a szájmazsk használata.

Meghívó lelkésziktatásra. „Bement hát, hogy velük maradjon.” (Lk 24,29b) A Csömöri Evangélikus Egyházközség szeretettel meghívja a szeptember 12-én, szombaton 16 órakor kezdődő istentiszteletre és közgyűlésre, amelyen Mekis Ádám, az Észak-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegegyese esperese beiktatja lelkészi hivatalába Kendeh-Kirchknopf Péter megválasztott lelkészt. (Cím: 2141 Csömör, Petőfi Sándor utca 24.) A szervezők a gyülekezet Facebook-oldalán ([Facebook.com/csomor.evangelikus](https://www.facebook.com/csomor.evangelikus)) jelzik, ha a koronavírus-járványra való tekintettel el kell halasztaniuk az alkalmat.

GYÁSZHÍR

Fájdalommal tudatjuk, hogy Béres László korábbi beledi evangélikus lelkész váratlanul elhunyt. Temetése szeptember 4-én 14 órakor volt a sopronnémeti temetőben. „Bízatok benne mindenkor, ti, népek, öntsétek ki előtte szíveteiket, Isten a mi oltalmunk!” (Zsolt 62,9)

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

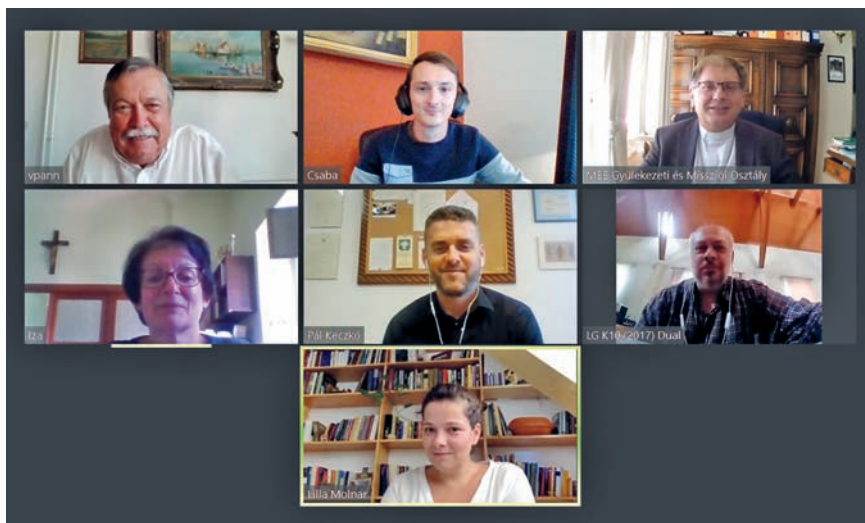
E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Online térben tartott parókusi vizsga északon

„Az Északi Evangélikus Egyházkerület szeretettel adja tudtul, hogy a mai napon Molnár Lilla beosztott lelkész a parókusi alkalmassági vizsgáját sikeresen teljesítette, és parókus lelkésszé választható” – olvasható a püspöki hivatal szeptember 2-án kiadott közleményében.

A vizsgálóbizottság tagjai dr. Fabiny Tamás püspök, Keczkó Pál esperes, Bartha István espereshelyettes, valamint Vidovszky István gyülekezeti felügyelő voltak, tanácskozási joggal részt vett dr. Cserhántiné Szabó Izabella püspökhelyettes.

Mivel a vizsgázó lelkész nő a napokban kapcsolatba került olyan lelkész kollégával, akinek pozitív lett a koronavírus-tesztje, az egymás iránt érzett felelősség tudatában a vizsga online formában zajlott. Az írásbeli feladatok kiértékelését követően Molnár Lilla aktuálteológiai kérdésekre reflektált, a szóbeli vizsga során pedig az

új liturgia és az egyházközségi elnökség működéséről adott számot. A végértékelést követően a bizottság tagjai egyhangúlag megállapították, hogy a lelkész nő

sikeresen teljesítette a parókusi alkalmassági vizsgát.

■ CSÜRY CSABA

Forrás: Északi Egyházkerület

Úton lenni boldogság

Varga Gyöngyi Nomád teológiája

„Nem az a legfontosabb, hogy mielőbb odaérjünk, hanem maga a vándorlás” – vallja Varga Gyöngyi az Ószövetségben leírt vándorlásokra, az Isten által olykor kerülő utakra terelt életekre gondolva. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének vezetője augusztus 27-én online alkalmon mutatta be a *Nomád teológia* című kötetét. A Luther Kiadó legfrissebb könyvét a Boda Zsuzsa vezette beszélgetés keretében ismertette a szerző (képünkön balra).

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A *Nomád teológia* nem csupán teológusok számára izgalmas olvasmány, de az érdeklődő laikusoknak is. Azoknak, akik maguk is vándorlásnak tartják az életüket, és folyamatosan keresik a kapaszkodókat; olykor megállnak, körültekintenek, de lényegében folyamatos haladásban vannak.

Mint a kötetből is kiderül, az Ószövetség változatos műfaji formákban tanúskodik arról, hogy mindenki úton van. Időben, térben, fizikai valójában és kép-

letesen, mindennapi tevékenységeinek közepette, megélt emlékeinek felidézésében és a rátestált hagyományok továbbadásában az ember szüntelenül, megálíthatatlanul vándorol.

„Emlékezz vissza az egész útra, amelyen vezetett Istened, az Úr [...] a pusztában...” (5Móz 8,2) Az Ószövetségben arról olvashatunk, hogy a legjobb, ami történhet velünk: úton lenni. A velünk vándorló Isten jelenlétében érlelődik meg emberségünk. Éppen ezért a bibliai szerzők kitaróan

Varga Gyöngyi: *Nomád teológia*. Luther Kiadó, Budapest, 2020. Ára 2300 forint

tanítják nekünk a vándorlét bizalomra alapuló, a „mostra” nyitott teológiáját.

Az online könyvbemutatón Varga Gyöngyi egy virtuális vándorúton haladt; részletesen is kifejtette, mennyire mozgásra serkentő könyv az Ószövetség, és a mi életünket is mennyire átszövi a vándorlás, a mozgás, s hogy itt történnek meg velünk azok a csodák, tapasztalatok, amelyek nélkül nem lennénk emberek.

„Valahol a sejtjeink szintjén érezzük, hogy úton lenni boldogság. Mindannyian *homo peregrinusok*, vándorló emberek vagyunk, akik folyamatosan változnak. És a változás maga a transzformáció, az élet sava-borsa, lényege” – emelte ki a szerző. Mint vallja: „A bibliai történetekben pedig csak annyi az információ, ami a transzformációhoz, a változáshoz szükséges.”

■ K. B.

Kondorosi emlékezés

Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára augusztus 21-én Kondoroson leleplezte a trianoni békeszerződés aláírásának századik évfordulója alkalmából állított szobrot. „Hatalmas erő rejlik az összefogásban, ezt bizonyítja a magyarság történelmi múltja és a mostani emlékműavatás is” – mondta az eseményen az államtitkár.

Az emlékmű Minya Gábor és Minya István alkotása. A Békés Megyei Vadászszövetség a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. által meghirdetett pályázaton elnyert egymillió-kétszázötvenezer forintot ajánlotta fel a szobor elkészítésére, amelyet emellett önkormányzati támogatásból és közadakozásból finanszíroztak. Az emlékművet Kis Illés baptista lelkipásztor és Tuska Tibor evangélikus lelkész áldotta meg, majd a résztvevők elhelyezték az emlékezős

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER / MTI / MITYA

koszorút a szobor előtt. A rendezvény végén csatlakozott az ünneplőkhöz Kasnyik Gábor a futótársaival, akik „100 év – 100 km” elnevezésű Trianon-emlékfutásról érkeztek meg a célállomásra, azaz a megemlékezés helyszínére.

Forrás: MTI

November végére megújulhat a tállyai lutheránus hajlék

A tállyai a legnagyobb zempléni evangélikus templom, Kossuth Lajos keresztelkedési helye. Legutóbb harminc évvel ezelőtt, építésének két-századik évfordulóján esett át nagyobb átalakításon, az eltelt évek alatt csak a sürgősebb javításokat végezték el rajta. Ám a felmerült számos nehézség ellenére a tállyaiak mostanra sokkal reménykedhetnek a felújítás sikerében.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Már a gyülekezet korábbi lelkészének szolgálata idején, 2015-ben reménykeltőek voltak az akkor még csak tervezett, a tokaji borvidéket célzó pályázati lehetőségek. A 2016-ban indult pályázati időszakban a tállyai templomot beválasztották a tokaji borvidéket érintő 3,4 milliárdos fejlesztésbe, százmillió forint feletti támogatás kecsegtető ígéretével. Nagy tervezetések indultak a templom, az időközben műemléki rangot kapott harangláb és a hajdani evangélikus iskola (ma gyülekezeti terem) turisztikai célú fejlesztésére. A százhuszszázhatvanmillió forintos összeget is elérő tervek miatt a gyülekezet új lelkésze nem vállalta, hogy egyedül vág neki a feladatnak, így a Magyarországi Evangélikus Egyházra bízta a fejlesztés ellenőrzését, szerződést bontott az iskolaépületben a gyülekezeti terem mellett levő lakás bérloíval, és várta a felújítást.

Az annyira várt reformációi emlékéviszont nagy hallgatással kezdődött a felújítást illetően. Habár a *Magyar Közlönyben*

megjelent, hogy a tállyai templom támogatást nyert, mégis úgy tűnt, a gyülekezeten kívül álló okok miatt elúszik a lehetőség. Az evangélikus templomot mintha hirtelen kihagyták volna a fejlesztési projektekből. Az illetékesek érthetetlen magyarázattal szolgáltak: az ősi evangélikus templom kiesik a történelmi borvidék területéből. A pályázat beadási oldalán viszont csak annyi hír volt, hogy a támogatás rendelkezésre áll, de a templom pályázatát nem adták be. Az evangélikus hívek és az egyházközség presbitériuma értetlenül állt a láthatatlan, ám annál tapinthatóbb akadály előtt.

Sok telefon és elektronikus levél, személyes egyeztetés (még a helyi római katolikusok is szót emeltek az evangélikus templom érdekében), illetve több hónap várakozás után érkezett a hír, hogy a projekt keretében mégis lesz mód a felújításra, igaz, a korábbinál jóval szerényebb, nyolcvanmillió forint értékben. Sokat segítettek a tokaji fejlesztési bizottság munkatársai, Dévald István, valamint Horváth

László, őt – evangélikus lévén – a gyülekezet a presbitériumába is beválasztotta.

A csökkentett pályázati keretnek köszönhetően viszont el kellett felejtetni az épületegyüttes teljes rekonstrukcióját és a nagy ívű turisztikai fejlesztéseket. Csupán a templom és a harangláb legszükségesebb felújítási munkáira maradt elegendő összeg úgy, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház vállalta a tervezés költségeit, és Kocsis István pályázati osztályvezető és munkatársai révén segítséget is nyújtott. A kiesett bérlet miatt az egyházközség így is komoly anyagi veszélybe került. 2018-ban a gyülekezetnek egyházmegyei és egy kisebb egyházkerületi támogatással sikerült lakhatóbbá és élhetőbbé tenni a régi tállyai iskolaépületet (a lelkész és felesége, valamint a gyülekezet tagjai végezték nyáron a belsőépítészeti munkákat). Ezután a gyülekezethez közel álló bérlője lett az ott található lakásnak, így az anyagi bizonytalanság megszűnt.

A templom és a harangláb felújítására ez év elején végre kiírták a közbeszerzési pályázatot. Sikeresült jó kivitelezőt találni: a Gramalpin Kft. sok északkelet-magyarországi fejlesztést végez, jelentős rutinnal rendelkezik, és a vírushelyzet okozta nehézségek ellenére is nagy erővel kezdett bele a felújításba. A templom felújításának készülsége júliusra már elérte a hetven százalékot, ám nehézségek így is adódnak. A villanyhálózat hatvan-hetven évvel ezelőtti cseréje és közművi háttérének nem kis feladatot állít a gyülekezet elé. Hónapokig tartott csak az, hogy az áramszolgáltató komolyan vegye: az egyházközség és a templom között tulajdonosi-tulajdoni kapcsolat van. Ráadásul az egyéb kivitelezési nehézségek miatt csak a belső festés elvégzése után kezdték el a villanyhálózat felújítását...

Reményeink szerint november végére így is elkészül a felújítás, a templom és a harangláb a kor igényeinek és a műemléki, történelmi hűségnek megfelelően fog megújulni. De mint tudjuk: „Ha az Úr nem építi a házat, hiába fáradoznak az építők.” (Zsolt 127,1) Közös reménységünk, hogy ő építi.

■ GERLAI PÁL

Gazdára talál Pest elveszett evangélikus temploma

Hosszú évtizedek óta nem szolgálja eredeti céljait, a járókelő számára pedig láthatatlan a pesti szlovák evangélikus templom, a város egyik legszebb romantikus épülete. Diescher József munkáját azonban most az állam hétszázhatvanötmillió forintért visszavásárolja, és az Országos Szlovák Önkormányzat kezébe adja. Az épület a jövőben szlovák-magyar beruházásban színház, múzeum, könyvtár, valamint művészeti és civil csoportok otthonává válhat.

A 1542/2020. (VIII. 17.) kormányhatározat értelmében „a Magyarországon élő nemzetiségek felkarolásában, anyagi támogatásában, széles körű jogainak erősítésében és az anyanyelven való megnyilvánulás színtereinek kiépítésében való szerepvállalása fokozásaként” a kormány 765 811 715 forint összegű forrást biztosít az egykori szlovák ajkú evangélikus gyülekezet Budapest, Rákóczi út 57. szám alatt található templomának visszavásárlására. A határozat értelmében az ingatlan az Országos Szlovák Önkormányzat kezelésébe kerül.

„Elképzeléseink szerint itt kap majd helyet a Magyarországi Szlovákok Kulturális Intézete, a Magyarországi Szlovákok Könyvtára és Dokumentációs Központja, a Vertigo Szlovák Színház és a *Ludové noviny* című szlovák nyelvű hetilap szerkesztősége. Az épület lehetővé teszi régi tervünk megvalósítását, a Magyarországi Szlovákok Múzeumának létrehozását is. Befogadná továbbá a Budapesten működő szlovák művészeti csoportokat és civil szervezeteket, amelyek jelenleg megfelelő székhely hiányában nem rendelkeznek állandó »otthonnal«. Az eredeti funkció visszaállítása érdekében a kupolarészben ökumenikus kápolnát tervezünk kialakítani” – részletezte a jövőbeni terveket az *Építészforum* online napilap kérdésére Hollerné Racsó Erzsébet, az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke.

Az egykori evangélikus templom a budapesti, a magyar és a szlovák történelemnek is emblematikus helyszíne.

A 19. század végén Budapest a legfontosabb szlovák központok közé tartozott. A népszámlálási adatok szerint a félmillió városban 1890-ben huszonnézezer szlovák élt, az idénymunkások azonban akár hatvan-nyolcvanezerrel is növelhették ezt a számot. A szlovák építőipari munkások, építőmesterek nagyon komoly szerepet

játszottak fővárosunk mai arcának kialakításában; Michal Milan Harminc, a szlovák modernizmus későbbi mestere is itt kezdte pályáját, Bobula János és fia, ifjabb Bobula János pedig a város legfontosabb építőipari vállalkozói közé emelkedett.

FOTÓ: ÉPÍTÉSFORUM.HU

A szlovák kisebbség jelentős része a Józsefvárosban élt, így az 1850-es években Diescher József tervei szerint itt épült fel az evangélikus iskola, a paplak, majd a két épület közé az ezer fő befogadására alkalmas templom, amelynek oltárképét Than Mór festette. Itt kötötte meg második házasságát Mikszáth Kálmán. A létrejött épületegyüttes Budapest legszebb romantikus emlékei közé tartozott, de mivel a beruházás súlyos adósságra verte az egyházközséget, előbb bazársort, majd 1893–1894 között a paplak és az iskola bontásával hatalmas bérházegyüttest emeltek a telken. Az úgynevezett „Lutherudvar” ezzel teljesen elrejtette az udvaron álló templom homlokzatát, amely szép lassan ki is került a köztudatból.

A háború után még templomként állították helyre, 1965-ben (más források sze-

rint 1975-ben) azonban eladták az épületet, amely ezt követően különféle célokot szolgált: kiállításokat, vásárokat tartottak benne, de működött Tudomány és Technika Házaként, kaszinóként és sportközpontként is. A főhomlokzat elé, illetve a templom belsejébe többszintes beépítés került, és közlekedőmagot kapcsoltak az épület oldalához is. Legutóbb a Budapesti Ingatlanhasznosítási és -fejlesztési Nyrt. tulajdonában irodaházként hasznosították. Mivel a rendszerváltást követően egy adminisztratív hiba miatt az épület külső része a ház lakóinak osztatlan közös tulaj-

dona lett, az ő kötelességük lenne a mind sürgetőbb felújítás (a helyzetről idén februárban a *Jozsefváros.hu* írt részletesen). Erre azonban a lakóközösségnek nincs pénze, de a most esedékes rekonstrukció keretében várhatóan ez is megvalósulhat.

Hollerné Racsó Erzsébettől megtudtuk, hogy másfél évtizeddel ezelőtt Szpisák Attilának, a budapesti Szlovák Ajkú Evangélikus Egyházközség akkori lelkészének kezdeményezésére nyilvánították védetté a templom épületét. A visszaszerzésére akkor tett lépések nem jártak sikerrel, de 2017-ben eladóvá vált – ekkor az Országos Szlovák Önkormányzat országos jelentőségű szlovák műemlékké nyilvánította, a magyar és a szlovák kormányt is megkereste terveivel a további hasznosítást illetően.

Forrás: *Építészforum.hu*

Nyolcvanéves a taizéi közösség

Roger Schütz református lelkész 1940. augusztus 20-án alapította a taizéi ökumenikus közösséget. A jeles évforduló kapcsán augusztus 18. és 20. között online programsorozattal emlékeztek az alapítóra és az eltelt nyolcvan esztendő fontos eseményeire.

A francia kereszténység őshazája Gallia, ennek északi központja Lugdunum, mai nevén Lyon. Lakói hamar megismerték Krisztus tanítását, és vérüket is adták érte, amikor 177-ben negyvennyolc keresztény mártírrá lett itt. A város kisugárzása átforgalmazta a későbbi Burgundia területét. A 10. században a közeli clunyi bencés monostor lett egész Európa lelki megújulásának kiindulópontja.

Nem véletlen, hogy ez a szent vidék vonzotta magához a második világháború kezdetén a fiatal Roger Schütz református lelkészt Genf városából. Kereste a helyét, hogy a háború borzalmi közepette Istennel legyen, és az ő nevében testvéreivel. És itt, Lyon, Cluny, Paray-le-Monial és Ars környékén talált rá a kicsi Taizé falura, amelynek terméskőből rakott román kori kápolnájában örökmécs jelzi az eucharishtiában jelen lévő Istent. Valóban csoda, hogy Roger Schütz református lelke „bemozdult” erre a jelre. Szállást vett a faluban – most épp nyolcvan éve. És Isten választott embere lett a svájci tiszteletes, aki a kereszténység újabb kori történetében egyedülálló módon tudta a Lélek erejében összegyűjteni a különféle keresztény felekezetek fiataljait.

„Fiatalságom óta nem hagyott nyugodni a megézés, miszerint a közösségi életforma annak lehet a jele, hogy Isten szeretet, és nem más, csak szeretet. Napról napra erősödött bennem a meggyőződés, hogy mennyire fontos lenne megteremtteni egy férfiközösséget, amelynek

tagjai arra törekednek, hogy egész életüket odaadva megértsék egymást, és mindig kiengesztelődjenek egymással. Ebben a közösségben a szív jósága és az egyszerűség lenne mindennek a forrása” – írta Roger testvér (képünkön).

Taizé augusztus 18. és 20. között az alapítóra emlékezett. A koronavírus-járvány miatt a programokat csak virtuális úton, internetes közvetítés révén tudták megtartani abban a reményben, hogy fiatalok sokasága így is mind az öt földrészen meghallja Taizé szívdobbanásait.

A taizéi közösség priorja, Roger Schütz utóda, Alois testvér 18-án élő adásban köszöntötte a fiatalokat, egyúttal megemlékezvén egy másik, szomorú évfordulóról is: tizenöt évvel ezelőtt, 2005. augusztus 16-án egy lelki sérült román fiatal megölte az akkor kilencvenesztendő Roger testvért. Ahogy a lyoni vértanúk vére magvetésként szárba szökken, úgy Roger testvér élete és halála is gyümölcsöket termelt: olyan keresztényeket, akik a megváltó Krisztusra tekintve az ő testvéreként ismerik fel a másik embert.

Olivier Clément francia ortodox teológus szerint Roger testvér Isten szeretetéhez való ragaszkodásával véget ért az a kor, amelyben a különböző keresztény felekezetek tagjai féltek egy büntető Istentől. Az Istenbe vetett bizalom egész életén át küzdelmet jelentett Roger testvér számára. Mégis gyakran hivatkozott édesanyjára, akinek elegendők voltak Já-

FOTÓ: MICHAEL KÖNIG

nos evangélista szavai: „Isten szeretet.” (1Jn 4,8) Roger testvér gondosan ügyelt a közös imádságok alkalmával felolvasott bibliai helyek kiválasztására: meg ne zavarjon valakit egy nehezen érthető szöveg. Kérte, hogy csak olyan olvasmányokat válasszanak, amelyek lehetővé teszik, hogy a hallgató eljusson az evangélium lényegéhez, Isten végtelen szeretetéhez; a nehezebb szakaszokról inkább kis csoportokban beszéljessenek.

II. János Pál pápa 1986. október 5-én látogatta meg a taizéi közösséget. A közös imádság után a pápa találkozott a közösség tagjaival, és többek között ezt mondta: „Kedves testvérek, e rövid együttléti családi bensőségesében hadd fejezzem ki rokonszenvenem és bizalmamat irántatok azokkal az egyszerű szavakkal, amelyekkel XXIII. János pápa, aki annyira szeretett titeket, köszöntötte Roger testvért: »Ó, Taizé, ez a kis tavasz!« Azt kívánom, hogy őrizzen meg benneteket az Úr ebben a tavaszi rügyfakadásban, kicsinységben, evangéliumi örömben és a testvéri szeretet áttetsző tisztaságában.”

Forrás: Vatikáni Rádió

FOTÓ: SVOBODAT

KözösPont-misszió

Önismereti képzés és élménynap
a Mentál Odú szakembereivel

A KözösPont húsz éve alakult, keresztény fiatalokból álló önkéntes csapat. Tagjai magyar könnyűzenei fesztiválokon megjelenve igyekeznek bemutatni a hívő életet és az egyházaik általuk megismert arcát. Többek között a Volt, az Ördögkatlan, a Strand fesztiválon vagy éppen a Szegedi Ifjúsági Napokon lehet találkozni velük. A katolikus, református és evangélikus fiatalok lelkészekkel együtt dolgoznak a közös célért: elérni, megszólítani, meghallgatni a fesztiválozókat, és személyes tapasztalataikon keresztül közelebb hozni hozzájuk Isten igéjét.

A KözösPont természetesen komoly kihívás az önkéntesek számára, hiszen ők nem pszichológusok, mentálhigiénés szakemberek vagy lelkészek. Ezért a csapat mögött álló intézmény, az Ökumenikus Ifjúsági Iroda minden évben több képzési napot is szervez a jelentkező fiatalok számára, hogy felkészítse őket a rájuk váró feladatokra. Annak ellenére, hogy idén a koronavírus-járvány miatt a nagy nyári fesztiválok elmaradtak, a képzéseket nem hagyták el, hiszen az összetartó, lelkes csapatok igénylik az együttléteket, a közös programokat.

A karantén ideje alatt online találkozók formájában volt lehetőség a csapatok képzésére és a közösség formálására, majd a már mindenki által nagyon várt személyes találkozásra az augusztus 1-jén megtartott élménynap keretén belül nyílt lehetőség. A rendezvény házigazdája a pestszentimrei evangélikus gyülekezet volt.

Fesztiválmisziós lehetőség hiányában a program célja az volt, hogy a résztvevőket segítse belső erőforrásaik felfedezésében, elősegítse önismeretük fejlődését. Ezeknek a készségeknek természetesen

mindennapjaikban is nagy hasznát veszik, nem csak a fesztiválos beszélgetések alkalmával.

A program lebonyolításában ezúttal a Mentál Odú mentálhigiénés szakemberei is részt vettek. A Mentál Odú együttműködő partnere, a Mesekút meseterápiás műhely terapeutái, Bata Sarolta és Rapavi Dóra meseterápiás foglalkozást tartottak. A *nap fája* című mese feldolgozása során a fiatalok kis csoportokban közösen rajzoltak, gyógynövényekből illatszákot készítettek, s eközben gyakorolhatták az odafigyelést azokra a belső erőforrásaikra, amelyek átsegíthetik őket a nehéz élethelyzeteken.

A Mentál Odú egy másik munkatársa, Bekkerné Fenyő Ágnes interaktív műhelymunkára hívta az önkénteseket, ahol arról tanulhattak, hogy miként segíthetik krízishelyzetben lévő embertársaikat. Itt is volt csoportos, illetőleg páros feladat: rajzolás, beszélgetés és az aktív hallgatás gyakorlata. Mindezek azt is segítettek felfedezni, hogyan tudunk elcsendesedni azokban a pillanatokban, amikor ez nem is olyan egyszerű...

Az említett programokon kívül volt még közös áhítat és éneklés, közös ebéd, séta, fagyizás, játék és pihenés is. A fotókat nézegetve úgy tűnik, hogy a csapat nyitottsága és a programok sok-sok vidámságot és fejlődést hozhattak a résztvevők számára, nem utolsósorban pedig előrehaladást az önismeretükben. Az élmények bizvást segítenek fenntartani az immár húsz éve töretlen lelkesedést, és a fesztiválozók jövőre ismét találkozhatnak a KözösPont csapatával.

■ BEKKERNÉ FENYŐ ÁGNES
pedagógus, mentálhigiénés szakember,
a Mentál Odú munkatársa

■ DEMETER LÁSZLÓ
vezetőségi tag, KözösPont
ökumenikus ifjúsági fesztiválmiszió

Gellért püspök árnyékában az „imahegyen”

A Magyar Evangéliumi Szövetség (Aliansz) kezdeményezésére ismét imádságra gyűltek össze többen a Budapest felé emelkedő Gellért-hegyen, a mártír püspök emlékhelyének talapzata körül szeptember 1-jén.

A már több mint egy évtizede elindított és minden hónap első keddjén sorra kerülő reggeli imatálalkozón az Aliansz vezetői – Szeverényi János elnök, Horváth István főtítkárs, Szuhánszky Gábor, Dani Eszter és Mészáros Kálmán alelnökök – most egy-egy bibliai gondolattal bátorították és buzdították imádságra a résztvevőket.

A könyörgések során megemlékeztek az iskolaévközpontján diákjainkról és a pedagógusokról, az egészségügy dolgozóiról, akiknek a világvárvány idején is nehéz körülmények között kell helytállniuk. Fölemelték szavukat az üldözött keresztényekért és a szenvedőkért. Imádkoztak egyházaink lelki megújulásáért, az evan-

gélium bátrabb képviselőjéért, Budapest és Magyarország vezetőiért, hogy ne az erkölcsi romlás, hanem a lelki és szellemi felemelkedés eszközei legyenek.

Végül hálát adtak azokért a hitelődőkért, akik a közelmúltban léptek át az örökévalóságba, követendő példát adva a kö-

vetkező nemzedék elé. A szeptemberi fél-évközpontján reggeli imaalkalom Istent dicsőítő énekekkel és az Úr Jézustól tanult „mintaimádság” közös elmondásával zárult. *Soli Deo Gloria!*

Forrás: Magyar Evangéliumi Szövetség

ORATIO OECUMENICA

Örökkévaló Istenünk, köszönjük életadó igédet, amelyet a világot teremtetted, s amelyet a bűneset után is elküldtél Mózesen és a prófétákon keresztül.

Köszönjük a megtestesült Igét, Jézus Krisztust, a világ Megváltóját.

Köszönjük, hogy évszázadokon át egy másodpercre sem szünetelt a mennyei adás, az élő ige hirdetése a földön. Köszönjük, hogy ma is elér szavad az emberek szívéig, megérint és megváltoztat életüket.

Urunk, könyörülj egyházadon, amelyet a te szavad hozott létre. Külső és belső bajok és bűnök gyengítettek, mégis él, szolgál ebben a zavaros, feszült világban. Tisztíts és újíts meg minket, hogy betöltsük a téled kapott szolgálatot. Add Szentlelked tüztét, égessen ki minden méltatlanságot, értéktelenséget, és forrósítson fel a mennyei szeretet hőfokára. Legyen az egyház hiteles.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket.

Könyörgünk családjainkért, kicsinyekért és nagyokért. Óvd meg őket a kísértésektől. Segíts, hogy ne engedjünk a szétdobáló korszellemnek. Hozzád szeretnénk közeledni, akkor egymással is szorosabb kapcsolatban leszünk.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket.

Imádkozunk a világvárvány áldozataiért, a betegekért, családtagjainkért. Adj erőt, bölcsességet az orvosoknak, kutatóknak, hogy megtalálják a megfelelő ellenanyagot. Urunk, ránk telepszik a félelem, amely megesszi a lelket. Kérünk, isteni szeretettel üzd ki szívünkéből a szorongást.

Jézus Krisztusért kérünk, Urunk, hallgass meg minket.

Tudjuk, Urunk, hogy a vírusoknál is van veszélyesebb, halálosabb betegség: a bűn. Könyörülj rajtunk, bocsásd meg vétkeinket, adj szabadulást, gyógyulást, megújulást személyes és közösségi életünkben.

Hallgass meg minket a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Ámen.

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkárs (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádás utca 2.) • www.mondat.hu Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál (bankszámlaszám: 10918001-00000058-01930000) vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

Szentháromság ünnepe utáni 15. vasárnap

Mt 13,18–23

Ne hagyjuk veszni az igét!

Aratásünnepe. Az elmúlt hetekben lezajlott az aratás. A vidéki utak megteltek kombájnokkal és traktorokkal. Néha egészen hosszú konvojok alakultak ki egy-egy lassú mezőgazdasági jármű mögött, nem lehetett előzni. Ezt az apró bosszúságot azonban feledtette az öröm, hogy a következő évi gabona már biztonságban van. Lesz kenyér, hiszen az előttünk haladó pótkocsiban lévő búza „mindannyiunké”. Autóból szemlélve ez magától értődő, és biztonsággal tölt el, hogy a pékségbe térve majd bőven válogathatunk mindenféle péksüteményből. Pedig ez nem természetes. Sajnos manapság már nem látjuk a folyamatokat, csak a végeredményt. Évtizedekkel ezelőtt, de akár Jézus idejében is sokkal jobban értették az emberek, mennyi munka és kockázat van a földművelésben. Ha van aratás, az dicséri a földművelő szaktudását, de még inkább beszél a mennyei Atya áldásáról, aki adott termést hozó időket.

Az ige is mag. Jézus is tudta: nem minden mag kel ki. Különösen ott Izraelben, ahol a vékony földréteg miatt először vetettek, majd az elvetett magra rászántották a földet. Így érthető meg a példázatbeli magvető, aki mindenhová szórja a magot, ahol termést remél. Jézus is hintette a mennyei magot, az üdvözítő evangéliumot. A bűn halált hozó magvaival tele volt és van a világ. De Jézus által eljött az élet beszéde, szárba szökkenek az örök élet

csírait hordozó isteni magvak. Ugyanazok a törvényszerűségek igazak Jézus magvetésére, mint a „földi” fáradságos földművelésre. Néha az embernek kételye támad: jó magot vetettem-e a kertbe, mert nem nőtt ki semmi. Ilyenkor bátran lehet újravetni, és a másodvetés gazdag termést hozhat. Jézus szava, az evangélium azonban mindig csíráképes, mindig tökéletes. Ő maga garantálja a magvak minőségét. Hallatlan felelősség nehezedik Isten igéjének mai hirdetőire, nehogy Jézus szavaként valami más, „saját” magot vessünk. Könyörögjünk mindig tiszta igehirdetésekért, melyek közepén ott van a megfeszített és feltámadt Krisztusról szóló örömhír.

Rajtunk is áll. Jézus ezzel a példázattal is érzékelteti tanítványival annak feszültségét, hogy nem mindenkinél fog megteremni a hit gyümölcse. Beteljesedik Ézsaiás jóvendölése: „Hallván halljátok, de ne értsetek, látván lássatok, de ne ismerjétek!” (Ézs 6,9) Isten igéje ítéletté válik a hitetlenség felett, leleplezi azt. Nem Isten okolható az elmaradt termésért, mert az ő szándéka a gazdag termés. Itt bizony képbe kerül a saját felelősségünk. Milyen földet

kínálunk az isteni magvetésnek? Mondjon valaki ennél nagyobb örömhírt: Isten az ő különleges magvaival az új élet gyümölcseit akarja természeteni bennünk. Az ő szántóföldje lehetünk. Az Úr bőségesen adja, szinte pazarolja ránk igéjét. Amikor az útféltre esett magról hallunk, eszünkbe jut, hogy a példázat sokszor bizony valamiért homályos maradt számunkra. Talán nem is akartuk annyira megérteni, és mintha valaki el is rabolta volna tőlünk. Sok

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: AFP VIA GETTY IMAGES

drága üzenet veszett már így el, kár érte... Amikor a sziklás talajról hallunk, eszünkbe juthat, hogy olykor fellelkesített minket az ige, de a kisebb ellenállás felé indultunk, mert nem akartunk gyökeres változásokat az életünkben. Annyi minden ellene mond ma az isteni szónak, és mi inkább arra figyeltünk. Amikor a tövisek közé jutott magról olvasunk, eszünkbe jut, hogy gondjainkat egyedül, Isten nélkül akartuk megoldani. Az élet örömeit is nélküle kerestük, nem csoda, hogy ezek is, azok is elborítottak minket. Amikor a jó földbe hullott magról olvasunk, eszünkbe jut, hogy Isten csodája történt bennünk: magához szeretett minket, megtisztította a talajt, megismertük a megváltás útját, Úrnak valljuk Jézust. A Szentlélek által olyan gyümölcs jelenik meg az életünkön, amely nem belőlünk ered. Jobbat nem tehetünk: engedjük Isten munkálkodni bennünk, legyen övé a gyümölcstermés dicsősége.

■ SZABÓ ANDRÁS

Imádkozzunk! Köszönöm, Uram, hogy mindig fáradozol velem. Lelkiddel és igéddel munkáld bennem a termésre való készséget is. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 20.) Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok. 1Pt 5,7 (2Móz 20,12; Róm 15,7; Mt 6,25–34; Zsolt 127) A gond mindenki életében jelen van. Mindenki aggódik valakiért vagy valami miatt. S a gond bizony nagy úr, mert lehúzó, belenyom a sárba, és minél inkább küzd az ember ellene, annál mélyebben ragad bele. Istennek azonban el lehet mondani mindazt, ami a szív és a lélek legmélyén kavarg. Vele meg lehet osztani mindazt, ami megterhelő, nyomasztó, elkésztő, rettegéssel eltöltő. Ő pedig, aki látja, érti és átérzi mindezt, egyszerűen átveszi és leveszi a gondot az ember válláról. Ezért gondviselő Isten ő.

Hétfő (szeptember 21.) Jézus így imádkozott: Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól. Jn 17,15 (Zsolt 88,9b–10; Fil 4,8–14; 2Kor 7,5–16) Isten népe olyan világban él, melynek erős, sodró ereje és sokféle hatása van. S ez a sodrás előbb-utóbb lélektelenné teheti a hitet, zátonyra futtatja az életet, hajótörötté teheti a lelket. S ha nem vigyázunk, nagyon könnyen beleragadhatunk abba, amit a fogyasztói társadalom, a modernizáció, a nyugati kultúra kínál. De a jó hír az, hogy Jézus imádkozik értünk, hogy felszabadítson minket a világ hatásai alól. S Szentlelkét küldi, hogy megújítson, megváltoztasson, átformáljon és megerősítsen mindannyiunkat a hitben. Mert a benne való hit által őriz meg bennünket a gonosztól.

Kedd (szeptember 22.) A világon nyomorúságok van, de bízzatok: én legyőztem a világot. Jn 16,33b (Zsolt 13,2; 1Tim 6,3–5)6–11a; 2Kor 8,1–9) Az élet tele van szépséges és ronda dolgokkal. Örömmel és fájdalommal, boldogsággal és szenvedéssel, vidámsággal, de keserőséggel is. Tele van sikerekkel és csalódásokkal, az „egyszer fent, egyszer lent” érzésével, mint amikor hullámvasúton ülünk. S minél több a kudarcélmény, annál inkább hajlamos az ember a végső kétségbeesésre, a feladásra. Jézus azonban azzal biztat, hogy legyőzött ellenséggel harcolunk, hiszen ő már megküzdött értünk. Halála eltörölte a bűneinket, feltámadása pedig az örök élet lehetőségét ajándékozta nekünk.

Szerda (szeptember 23.) Jobban boldogul kettő, mint egy: fáradásuknak szép eredménye van. Préd 4,9 (Ézs 25,8a; 2Kor 5,4; 2Kor 8,10–24) A mai modern világban az emberek egyre inkább magukra maradnak, elszigetelődnek egymástól. Sokan érzik úgy, hogy senki nincs mellettük, és csak magukra számíthatnak. Ám az ember társas lény. Mindenkinél szüksége van arra, hogy legyen mellette valaki, aki támogatja, meghallgatja,

megnyugtatja. De vannak helyzetek, amikor ennél is többre van szükség. Ilyenkor lép Jézus a képbe, hogy helyreállítsa a rendet a lelkünkben és megerősítse a meggyengült köteléket ember és ember, Isten és ember között.

Csütörtök (szeptember 24.) Mert minden fát a maga gyümölcséről ismernek meg. [...] A jó ember szíve jó kincséből hozza elő a jót... Lk 6,44a.45a (Jer 6,13–14; Lk 10,38–42; 2Kor 9,1–9) Mindenki tapasztalta már, hogy vannak emberek, akiknek egyszerűen jó a közelében lenni. Mert mosolyognak, kiegyensúlyozottak, békében vannak önmagukkal, együttérzők, megértők. Mindenkihez van egy kedves, jó szavuk. Sugárzik belőlük valami, amit nem lehet szavakba önteni. Aztán vannak emberek, akik körül állandóan feszült a légkör, akik nyugtalanok, békétlenek, s akik mellett mi is frusztrálttá, idegessé válunk akarattunkon kívül is. Tőlük nem hallunk jó szót, csak panaszt vagy vádakat. Az ember jelleme, magatartása és szavai nagyon gyorsan leleplezik azt, hogy ki (Jézus) vagy mi lakik a szíve mélyén.

Péntek (szeptember 25.) Krisztus beszéde lakjék bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel... Kol 3,16 (Zsolt 119,165; 1Kor 7,17–24; 2Kor 9,10–15) Beszélgetésben mindannyian otthon vagyunk, mert mindenki beszél. Van, aki többet, van, aki kevesebbet. Van, aki csípősen, marón, keserűen szól. Van, aki mézes-mázosan, sziruposan vagy egyszerűen csak semmitmondóan. Jézus azt kéri, úgy beszéljünk, hogy szavaink igazán elérjék a másik embert. S amit mondunk, az ne legyen bántó, ne legyen üres fecsegés, szószátyárkodás. Mielőtt megszólalnánk, beszéljünk Istennel. Mert ő a megszólító, beszélő Isten, akinek a leghatalmasabb kimondott szava hozzánk: Jézus. Ő a testté lett Ige, ő a megváltó, megtérésre hívó szeretet szava hozzánk. Meg kell ragadni minden lehetőséget, hogy hallgassuk, kérdezzük, kérjük őt!

Szombat (szeptember 26.) Én veled leszek – így szól az Úr –, és megszabadítalak. Jer 30,11a (2Tim 4,16–17a; Mk 12,41–44; 2Kor 10,1–11) Mindenki fél valamitől: sikertelenségtől, csalódástól, megszegyenítéstől, attól, hogy mások szemében semmivé, értéktelenné válik. Isten azonban ismer minket, és valami hihetetlen megértéssel, gyöngéd szeretettel, törődéssel fordul felénk. S egyszerűen Fiát küldi, hogy soha ne legyünk egyedül. Jézust küldi, hogy minden pillanatban velünk legyen, hogy segítsen nekünk, és megszabadítson minket a félelmektől, a megkötözöttségektől. Fogadjuk el felénk nyújtott segítő kezét.

■ CAIRNS-LENGYEL HENRIETT

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGA

2300 Ft

VARGA GYÖNGYI Nomád teológia

Izrael az úton:
az ószövetségi zsidóság
vándorlásának és
nomadításának narratív
teológiai megközelítése

**A könyvbemutatóról készült felvétel megtekinthető
az Evangelikus.hu honlapon.**

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangelikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ KÉTHETENTE MEGJELENŐ MAGAZINJA

Hitről, világról, hírekről keresztény szemmel
FIZESSEN ELŐ MAGAZINUNKRA!

Elérhetőségeink:

1085 Budapest, Üllői út 24. • (+36) 1/794-4341 • (+36) 20/824-5519
evelet@lutheran.hu • evangelikuselet.hu